

Načini izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu na hrvatskim internetskim portalima

Gerić, Ana-Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:943673>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)



SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ MEDIJI I ODNOSI S JAVNOŠĆU

ANA-MARIJA GERIĆ

**NAČINI IZVJEŠTAVANJA O NASILJU NAD
ŽENAMA I FEMICIDU NA HRVATSKIM
INTERNETSKIM PORTALIMA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Ivica Šola
SUMENTOR: Tomislav Levak, predavač

Osijek, 2022.

Sažetak

U fokusu ovoga rada su dvije neželjene i opasne društvene pojave koje imaju teške, ponekad i fatalne posljedice za osobe ženskoga spola– nasilje nad ženama i femicid – s naglaskom na to kako ih se prikazuje hrvatskim *online* medijima, konkretno na internetskim portalima. Nasilje nad ženama je kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije žena te označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu. Femicid predstavlja najekstremniji oblik nasilja nad odraslim ženama i djevojčicama, a definiran je kao ubojstvo ženske osobe koje je počinio muškarac samo zato što je u pitanju žena.

Uloga internetskih medija u izvještavanju o ovim temama od velikoga je značaja jer pomoću njih informacije dosežu u vrlo kratkom roku do brojnih građana. Današnje društvo stvarnost u mnogome percipira prema onome što im serviraju mediji. Proteklih godina u Republici Hrvatskoj zabilježen je porast slučajeva nasilja nad ženama i femicida. To je jedan od glavnih razloga što se u istraživačkom dijelu ovoga rada analiziraju načini izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu na trima odabranim hrvatskim internetskim portalima.

Cilj ovoga istraživanja jest analizom hrvatskih informativnih portala u razdoblju od 15. siječnja do 15. veljače 2022. godine utvrditi karakteristike i razlike izvještavanja vezanih za nasilje nad ženama i femicid.

Ključne riječi: femicid, internetski portali, izvještavanje, nasilje nad ženama, *online* mediji

Abstract

The thesis studies the ways of reporting on violence against women and femicide on Croatian internet portals. Violence against women is a violation of human rights and a form of discrimination against women and refers to all acts of gender-based violence that result or are likely to result in physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or intentional deprivation of liberty, whether they appear in public or private life. Femicide is the most extreme form of violence against women and girls, and is defined as the killing of a woman by a man just because she is a woman. The role of the online media in reporting on these topics is of great importance, because with them, information circulates in a very short time to a large number of people. Today's society perceives reality according to what the media serves them. In the Republic of Croatia, there has been an increase in violence against women and femicide. For this reason, the research part of the paper analyzes the ways of reporting on violence against women and femicide on three Croatian internet portals. The goal of this research is to determine the characteristics and differences of reporting related to the violence against women and femicide by analyzing Croatian news portals in the period from January 15th to February 15th, 2022.

Key words: femicide, internet portal, online media, violence against women

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori i prikupljanje podataka	1
1.3. Struktura rada	1
2. Nasilje nad ženama	3
2.1. Utjecaj tradicionalnih stavova o rodu na nasilje nad ženama	3
2.2. Utjecaj patrijarhata na nasilje nad ženama	3
2.3. Utjecaj maskuliniteta na nasilje nad ženama	7
2.4. Femicid.....	9
3. <i>Online</i> novinarstvo.....	10
3.1. Informativni internetski portali	10
4. Izvještavanje u medijima	12
4.2. Etičnost u izvještavanju	12
4.1. Pojam izvještavanja i važna obilježja novinarstva	13
5. Izvještavanje o nasilju nad ženama i femicidu	15
5.1. Skrivanje identiteta žrtve u medijskom izvještaju	14
5.2. Prebacivanje odgovornosti s počinitelja na žrtvu i opravdavanje nasilnika	16
5.3. Informacije o vanjskim okolnostima/ osobnim svojstvima počinitelja	17
5.4. Pojedinstvo čina nasilja i izjave sugovornika nevažnih za čin	18
5.5. Senzacionalistički ili stereotipni izrazi za nasilje.....	20
5.6. Minimiziranje nasilja i sumnja u iskrenost žrtve.....	21
5.7. Nasilje nad ženama kao društveni problem.....	22

5.8. Dodatne posebnosti izvještavanja o nasilju nad ženama	24
6. Analiza sadržaja odabranih hrvatskih internetskih portala.....	25
6.1. Metodologija istraživanja	26
6.2. Rezultati istraživanja	28
6.3. Interpretacija rezultata istraživanja i rasprava	47
7. Zaključak.....	50
8. Literatura.....	51
9. Prilozi	56

1. Uvod

1.1. Predmet i cilj rada

U ovom se radu analiziraju načini izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu na hrvatskim internetskim portalima. Čimbenici koji utječu na nasilje nad ženama su razni, ali se najviše ističu maskulinitet, patrijarhat i tradicionalne rodne uloge. Mediji svojim izvještavanjem direktno utječu na ozbiljne teme u našem društvu, između kojih je i problematika nasilja nad ženama. Razlog tome je što publika o različitim temama svoje stavove većinom formira preko predodžbe koju joj mediji serviraju. Kako bi se istražilo izvještavaju li mediji na ispravan način o ovoj temi provedena je analiza sadržaja odabranih portala. Prilikom izvještavanja o slučajevima kao što su slučajevi nasilja nad ženama, ponajviše femicida, treba biti dodatno oprezan. Treba se pridržavati etičkog kodeksa kako bi se osigurala zaštita dostojanstva žrtve te širenje daljnje banalizacije nasilja nad ženama. Cilj ovoga istraživanja jest analizom hrvatskih informativnih portala u razdoblju od 15. siječnja do 15. veljače 2022. godine utvrditi karakteristike i razlike izvještavanja vezanih za nasilje nad ženama i femicid. Također se analizira razlika u izvještavanju desno, lijevo i neutralno orijentiranih portala prema određenim hipotezama.

1.2. Izvori i prikupljanje podataka

Teorijski dio rada potkrijepljen je odgovarajućom domaćom i inozemnom literaturom i izvorima. Korištene su knjige, znanstveni i stručni članci te mišljenja stručnjaka objavljena na relevantnim internetskim stranicama. Istraživački dio sadrži metodu prikupljanja kvalitativnom i kvantitativnom analizom sadržaja *online* portala.

1.3. Struktura rada

Rad je strukturiran u pet glavnih cjelina. Prva cjelina je uvodni dio, a u drugoj cjelini raščlanjuje se pojam nasilja nad ženama. Opisani su čimbenici koji utječu na nasilje nad ženama te femicid kao najekstremniji oblik nasilja nad ženama. Treća cjelina obrađuje pojmove i pojave *online* novinarstva te informativnih internetskih portala. U četvrtom dijelu raspravlja se o načinima izvještavanja, etičnosti u izvještavanju te pojmu izvještavanja i obilježjima novinarstva. U petom poglavlju objašnjava se izvještavanje o nasilju nad ženama raščlanjeno na potpoglavlja: skrivanje identiteta žrtve u medijskom izvještaju, prebacivanje odgovornosti s počinitelja na žrtvu i opravdavanje nasilnika, informacije o vanjskim okolnostima/ osobnim svojstvima počinitelja, pojedinosti čina nasilja i izjave sugovornika nevažnih za čin, senzacionalistički i/ili stereotipni izrazi za nasilje, minimiziranje nasilja i sumnja u iskrenost žrtve, nasilje nad ženama kao društveni problem i dodatne posebnosti izvještavanja o nasilju nad ženama. U šestoj cjelini, istraživačkom dijelu, prikazani su načini izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu uz navedene metode i rezultate istraživanja.

2. Nasilje nad ženama

Mnoge su definicije i pojmovna objašnjenja nasilja nad ženama. Ovo poglavlje iznosi samo nekoliko, kako bi se objasnio kontekst u kojem je pisan sami rad. Nasilje se objašnjava na mnogo različitih načina te sukladno tome postoje različita teorijska shvaćanja i definicije. Ono se pojavljuje kod mnogo inteligentnih vrsta i postoji svugdje gdje bića nastoje dominirati jedna nad drugima (Janković i Žilić, 2016:69). Svjetska zdravstvena organizacija definira nasilje kao namjerno korištenje fizičke snage i moći, prijetnjom ili činom prema samome sebi, drugoj osobi ili prema skupini ljudi ili cijeloj zajednici, što prouzroči ili su velike šanse da će rezultirati ozljedom, smrću, psihološkim posljedicama, nerazvijenošću ili uskraćivanjem (Krug *et al.*, 2002:5). Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (NN 3/2018) definira nasilje nad ženama na ovaj način: „nasilje nad ženama” smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu” (NN 3/2018). Mahić ističe kako se nasilno ponašanje uvijek smatralo privatnom sferom unutar određenog odnosa, unutar obitelji (Mahić, 2021:20). Interveniranje u ovaj fenomen donosilo je sram, loš glas. Samo nasilje postaje predmet javnosti 60-tih godina kada je u središtu pažnje bila briga za zlostavljanje djece u obitelji, i na prijelazu u 70-te kada je fokus prešao na emancipaciju žena (Mahić, 2021:20).

Postoji niz čimbenika koji su uzroci nasilja nad ženama. U ovom radu kao glavni čimbenici istaknute su tradicionalne rodne uloge, patrijarhat, i maskulinitet.

2.1. Utjecaj tradicionalnih stavova o rodu na nasilje nad ženama

Osim kontekstualnih i strukturalnih čimbenika koji utječu na nasilje nad ženama, društveno i kulturno prihvaćanje tradicionalnih rodni uloga igra važnu ulogu u nasilju nad ženama. Rodne uloge su normativna ponašanja i stavovi koji se očekuju od pojedinaca, na temelju njihovog biološkog spola, a koji se često uče kroz proces socijalizacije (Ben-David i Schneider,

2005:386). Veliku većinu ljudi se odmalena socijalizira unutar određene rodne uloge, koja im je dodijeljena s obzirom na spol s kojim su rođeni. Rodne uloge često znaju imati i negativne posljedice na društvo, a jedna od njih je nasilje nad ženama. Istraživanja provedena u ovom području snažno sugeriraju da su neprijateljski stavovi prema ženama usko povezani s tradicionalnim stavovima o rodnoj ili spolnoj ulozi u pogledu distinktivnih uloga pripisanih muškarcima i ženama u obitelji, na radnom mjestu te u području uobičajenih ponašanja u društvu (Bookwala et. al., 1992; Hilton, Harris, i Rice, 2003; Marciniak, 1998; Walker, Rowe, i Quinsey, 1993, navedeno u York, 2011:17). Položaj žene u društvu temelji se na društvenom rasporedu spolova, a taj se raspored održava socijalizacijom članova društva u pogledu pravila, očekivanja i ponašanja (Martin, 1995., navedeno u York, 2011:17). Socijalizacijom tradicionalnih rodnih uloga pri rođenju, ljudi se stavljaju u spolnu kategoriju muško ili žensko, a zatim se socijaliziraju da djeluju u skladu s društveno propisanim pravilima te uloge (York 2011:17). Roditelji općenito svojoj djeci daju igračke vezane uz spol, skloni su im dekorirati sobu prema spolu te ih također oblače u skladu s rodnim ulogama (Lips, 1995., navedeno u York, 2011:18). Nadalje, postoje empirijski dokazi da se roditeljsko ponašanje prilagođava podsvjesno ili svjesno ovisno o spolu djeteta, a takva prilagodba ponašanja obično pojačava očekivanja društva o rodnoj ulozi djeteta (Block, 1984; Frankel i Rollins, 1983, navedeno u York, 2011:18). Malo je, ako ih uopće ima, urođenih osobina prisutnih pri rođenju koje uzrokuju da žene budu pasivne, ovisne, orijentirane na vezu te da budu fizički i emocionalno slabe. Zapravo, žene su općenito učene da pokažu i internaliziraju te osobine kroz socijalizaciju. Kada mlade žene pokažu ove ženske osobine, često budu nagrađene u društvu, a gotovo su uvijek kažnjene kada djeluju izvan ovih uloga. Na isti način, muškarce se uči da budu jaki, dominantni, neovisni, agresivni, inicijatori seksualnih interakcija te da odbacuju ženske osobine (Martin, 1995:22).

Ljudi koji imaju tradicionalne stavove o rodu imaju određena očekivanja temeljena na tradicionalnim rodnim ulogama ili kulturološkim stereotipima. Većina muškaraca ponaša se u skladu s tim ulogama te očekuju isto i od žena. Kada se stvori razlika između očekivanog i stvarnog očekivanja ponašanja žena, neki muškarci pribjegavaju fizičkom nasilju (Stark i Flitcraft, 1996, navedeno u York, 2011:7). Kao što je spomenuto, u dostupnoj literaturi većinom vlada konsenzus da negativni stavovi i pogrдна uvjerenja o rodnim ulogama dovode do povećanih razina nasilja nad ženama (York, 2011:7). Ljudi koji se pridržavaju tradicionalnih očekivanja rodnih uloga prije će okriviti žene koje su žrtve nasilja, nego muške počinitelje. To se

osobito ističe u slučajevima silovanja (Willis, 1992.) i obiteljskog nasilja (Esqueda i Harrison, 2005., navedeno u York, 2000:20). Postupci počinitelja nasilja nad ženama, s određenim stavovima o ženama koji se temelje na prethodno navedenim stereotipima o rodnim ulogama, mogu biti podržani do različitih granica, što je činjenica koja služi za jačanje tih stavova i ponašanja. Tradicionalni policijski službenici neće uhićivati u situacijama obiteljskog nasilja u kojima se žrtva ne pridržava tradicionalnih rodnih uloga, a počinitelji mogu dobiti kraće zatvorske ili zatvorske kazne zbog tradicionalističkih stavova suca ili porotnika (Willis, Hallinan i Melby, 1996. navedeno u York, 2000:20). Čini se da će u područjima s jakim tradicionalističkim stavovima biti više nasilja nad ženama zbog razine društvenog prihvaćanja prisutnog u tim zajednicama (York, 2000:20).

2.2. Utjecaj patrijarhata na nasilje nad ženama

Patrijarhat ima jednu od glavnih uloga kada je posrijedi problem nasilja nad ženama. U tom se sustavu, u kojem muškarac ima veću razinu moći, nasilje usmjereno prema ženama potiče i smatra normalnom pojavom. Goldrick-Jones definira pojam patrijarhata kao svaku praksu i sustav koji ugnjetava, kontrolira ili dominira nad ženama (Goldrick-Jones, 2002:5). U svom radu Eisenstein patrijarhat definira kao seksualni sustav moći u kojem muškarac ima superiornu moć i ekonomske povlastice (Eisenstein, 1980:16). Patrijarhalnim društvima ne samo da dominiraju muškarci, već su i identificirana s muškarcima, usmjerena na muškarce te sklona uzrokovati potlačenost žena, obezvrjeđujući posao koji obavljaju ili tretirajući ih kao da su nevidljive (kao da nisu vrijedne pažnje ili nagrade) (Johnson, 1997; Johnson, 2000; Anderson i Collins, 2004; Barak, Flavin i Leighton, 2001; Merlo i Pollock, 1995; Messerschmidt, 1997; Muraskin, 2007; Shelden, 2001; Schwartz i DeKeseredy, 1997; navedeno u York, 2011:14). Korišteni izraz ugnjetavanje trebao bi značiti društveni fenomen prema kojem muškarci dominiraju nad ženama i imaju koristi od kontinuiranog izrabljivanja i/ili podređenosti žena (Johnson, 1997, navedeno u York, 2011:14). Do tog ugnjetavanja može doći namjerno ili slučajno. Na primjer, žena može propustiti promaknuće samo zato što je žena, ili isto može biti rezultat nadređenog muškarca koji radije obučava i podučava nekoga više sličnog sebi. Neće sve žene trpjeti isti stupanj potlačenosti u patrijarhalnom društvu jer mogu biti dio privilegirane rase i/ili društvene klase. U Johnsonovoj (1997.) naširoko čitanoj knjizi pod naslovom „Genderknot“, referenca čvora u naslovu predstavlja koncept patrijarhata. Johnson objašnjava ovu vezu tvrdnjom da patrijarhat nije osnažen pukom skupinom zlonamjernih pojedinaca, već je duboko ukorijenjen i inherentan

unutar institucija koje čine društveni sustav (Johnson, 1997, navedeno u York, 2011:14). U literaturi u kojoj se objašnjava patrijarhat, također se navode muški i ženski društveni konstrukti kao posebni uzorci ponašanja društvenih uloga koje su duboko ukorijenjene u patrijarhatu. U takvom društvu djevojke su socijalizirane da budu podložne, poslušne i daju veliku vrijednost emocijama i odnosima. Nasuprot tome, dječaci su socijalizirani da cijene razmišljanje i učinak te da budu agresivni, dominiraju, natjecateljski naklonjeni i da izbjegavaju gotovo sve što je „žensko“ (Haywood i Mac anGhaill, 2003., navedeno u York, 2011:15). Oni dječaci koji pokazuju ženstvene osobine dobivaju negativne posljedice u obliku neodobravanja i/ili kažnjavanja, što suposljedice koje ih mogu dovesti do hipermaskuliniteta (Kilmartin, 2000., navedeno u York, 2011:15). Osobina hipermaskuliniteta povezana je s poricanjem emocija, homofobijom, pojačanim odbacivanjem svega ženskog i željom za ispoljavanjem moći nad drugima (Haywood i Mac anGhaill, 2003., navedeno u York 2011:15). Važno je prepoznati ključnu ulogu koju patrijarhat ima u stvaranju klime pogodne za razvoj nasilja nad ženama. Kandel-Englander ističe kako u društvenoj strukturi prožetoj patrijarhatom, nasilje usmjereno protiv najmanje moćnih ljudi u društvu ne samo da je dopušteno, već se u znatnoj mjeri potiče i normalizira kao način očuvanja “tradicije” i zaštite uspostavljene kulture (Kandel-Englander, 1992:462). Dutton (1992.) primjećuje da se pojava obiteljskog nasilja ne može objasniti nikakvom teorijom „jednog metka“ kao što je ona o patrijarhatu jer održavanje patrijarhata nije jedina motivacija za korištenje nasilja nad ženama u društvu (Dutton, 1992., navedeno u York, 2011:15). LaViolette i Barnette primjećuju da ne pribjegavaju svi muškarci nasilju nad ženama, a sigurno postoje neke žene koje su nasilne prema muškarcima. Iz tih razloga ne može se tvrditi da je patrijarhat uzrok nasilja nad ženama; međutim, patrijarhat se navodi u istraživačkoj literaturi kao temeljni razlog muške agresivnosti i sklonosti prigavanju fizičkoj sili te značajan pokazatelj raznih oblika nasilja nad ženama (LaViolette i Barnette, 2000., navedeno u York, 2011:15). Socijalizacija rodni uloga u društvu u velikoj mjeri nalaže da se od muškaraca očekuje da budu hranitelji obitelji u tipičnom kućanstvu, a rad žena obično se smatra dodatnim poslovima hranitelja obitelji. Haywood i Mac anGhaill navode kako je posljednjih desetljeća informacijska tehnologija transformirala rad u uslužnom sektoru što je dovelo do izrazitog povećanja zaposlenosti žena, iako se takav posao obično obavlja za niske plaće, uključuje nesiguran posao i često se obavlja u lošim radnim uvjetima. Manuelni rad smatra se muškim, ali obično se za njega dobivaju niske plaće (Haywood i Mac anGhaill, 2003., navedeno u York, 2011:16). Zločin

postaje način na koji muškarci „ostvaruju rod“ kada nemaju resurse za postizanje muškosti, bilo zato što su na slabo plaćenim poslovima ili zato što uopće nemaju posao. Prema Messerschmidtu neki od tih ekonomski marginaliziranih muškaraca vršit će nasilje nad intimnim partnerom, pribjeći nasilju u situacijama visokog stresa, počiniti silovanje, sudjelovati u podvođenju, seksualno uznemiravati ili izvršiti pljačku kako bi postigli ciljeve koji odražavaju njihovu mušku ulogu (Messerschmidt, 1993., navedeno u York, 2011:16).

2.3.Utjecaj maskuliniteta na nasilje nad ženama

Iako nisu svi muškarci počinitelji nasilja nad ženama, biti muškarac značajan je čimbenik rizika za počinjenje nasilja nad ženama. Neki evolucijski prikazi vide nasilje i agresiju kao prirodno ponašanje muškaraca koji su inače ograničeni modernim institucijama. Međutim, bolji argument je da je maskulinitet zapravo dinamičan (a ne fiksiran biologijom ili bilo kojim drugim čimbenikom) i da su društvene konstrukcije maskuliniteta unutar i među gotovo svim društvima te koje su poticale i nagrađivale mušku agresiju i nasilje prema sebi samima i drugima (True, 2021:55).

U većini društava, postizanje muškosti neizvjesno je; potrebno ga je kontinuirano javno izvoditi putem dominantnih atributa muškosti. Od dječaka i muškaraca često se traži da budu „muškarci“ i da izbjegavaju bilo kakvo pokazivanje emocija osim ljutnje. Čak i kada se eksplicitno fizičko nasilje kažnjava, muškarci i dječaci se potiču da budu fizički snažni i grubo i da se bave kontaktnim sportovima, u kojima se podrazumijeva prijetnja nasiljem (True, 2021:55). Kada su muškarci socijalizirani da se prilagode tradicionalnim rodnom ulogama kao hranitelji obitelji, vođe, vojnici i tako dalje, i da zadovolje konvencionalna rodno uvjetovana očekivanja da bi muškarac trebao biti jak, dominantan i racionalan, oni također mogu biti socijalizirani da imaju rodno neravnopravne stavove koji ili izravno ili neizravno podržavaju nasilje nad ženama (True, 2021:56).

Nasilje nad ženama i djevojčicama ukorijenjeno je u idejama o muškoj superiornosti i prirodnoj dominaciji. Greig ističe kako većina izraza muškosti, bilo u slikama koje vidimo kako bi „pravi muškarci“ trebali izgledati ili u pričama koje pričamo o tome kako bi se „pravi muškarci“ trebali ponašati, često su nasilni i agresivni. Jasno je da su muškarci i institucije u kojima dominiraju

muškarci odgovorni za većinu nasilja u svijetu (Greig, 2016:49). Deklaracija UN-a o uklanjanju nasilja nad ženama navodi da je nasilje nad ženama „manifestacija povijesno nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena, koji su doveli do dominacije i diskriminacije žena od strane muškaraca i na sprječavanje cjelovitog napretka žena”. Kao što smo vidjeli, ovi nejednaki odnosi moći između žena i muškaraca temelje se na idejama i praksama patrijarhalnog maskuliniteta (Greig, 2016:48). Na taj način, društvene konstrukcije agresivnog maskuliniteta i tihe ženstvenosti glavni su uzroci nasilja nad ženama. Dominantni oblici maskuliniteta posebno pomažu u održavanju privilegiranosti i moći koju muškarci kao skupina imaju nad ženama. Takva struktura rodne nejednakosti čini prisilnu kontrolu vjerojatnijom, putem fizičkog, psihičkog ili ekonomskog nasilja nad ženama i djevojčicama (True, 2021:56).

True navodi kako socijalizirani oblici maskuliniteta mogu promicati prihvaćanje i širenje nasilja nad ženama. Zašto neki muškarci počine nasilje nad ženama, a ne drugi? Budući da se muškost isprepliće s identitetima koji se temelje na dobi, rasi, etničkoj pripadnosti, vjeri, socioekonomskom statusu, seksualnosti i sposobnostima, između ostalog, postoji višestruki maskulinitet i različita iskustva biti muškarac. Muškarci koji zbog ovih identiteta doživljavaju strukturnu diskriminaciju i nepovoljniji položaj i koji nisu u stanju steći status i moć drugih muškaraca, mogu koristiti nasilje kako bi postigli osjećaj moći. Međutim, ključno je da se ova tvrdnja moći često ostvaruje unutar i kroz radnje nasilja nad ženama (True, 2021:56). Psiholozi i stručnjaci za javno zdravstvo često naglašavaju pojedinačne čimbenike rizika koji određuju koji će muškarci počinuti nasilje nad ženama. Prema True ti čimbenici uključuju pretjeranu konzumaciju alkohola, iskustvo svjedočenja ili podvrgavanja nasilju u djetinjstvu i/ili prisutnost mentalnog zdravstvenog stanja. Međutim, ti pojedinačni rizici također su u interakciji s naučenim rodnim normama i ponašanjima. Na primjer, istraživanje Michaela Flooda pokazalo je da dječaci koji su bili žrtve nasilja imaju veću vjerojatnost da će činiti ili podržavati nasilje kao odrasle osobe nego djevojčice koje su bile žrtve (True, 2021:56). Ove rodne norme o nasilju često se uče u sredinama u kojima dominiraju muškarci, kao što su obitelji, kafići, škole, sportski klubovi i određene profesije, a provode ih drugi muškarci, uključujući očeve, braću i prijatelje. Istraživanja pokazuju da kod muškaraca i dječaka koji imaju i pridržavaju se tradicionalnijih stavova u pogledu maskuliniteta postoji veća vjerojatnost da će imati stavove koji su rodno neravnomerni i podržavaju nasilje, što pogoduje nasilju nad ženama (True, 2021:56).

U anketama društvenih znanosti, jedan od najboljih pokazatelja stavova pojedinca o nasilju nad ženama je njegova ili njezina razina podrške rodnoj nejednakosti (True, 2021:56). Ovi podaci sugeriraju da postoji uska povezanost između dominantnih normi maskuliniteta i nasilja nad ženama te da slijepo praćenje tih normi povećava vjerojatnost da će muškarci imati seksističke stavove i biti skloni počinuti ili opravdati nasilje nad ženama. True tako navodi kako će muškarcima koji imaju nepromjenjive stavove o rodu i o tome što znači biti muškarac može biti teško promijeniti svoje nasilno ponašanje - bilo da se to ponašanje odnosi na nasilje nad ženama ili na druge oblike nasilja, kao što je oružano nasilje i nasilje ekstremista ili terorista. (True, 2021:56)

2.4. Femicid

Femicid predstavlja najekstremniji oblik nasilja nad ženama i djevojčicama. Javlja se u mnogim dijelovima svijeta; zapravo, malo je društava oslobođeno toga (Ray, 2011, navedeno u Marcuello-Servós et al., 2016:2). Međutim, postoji niz prevladavajućih oblika, kao što navodi WHO, femicid obično počinu muškarci, ali ponekad mogu biti uključene i ženske članice obitelji. Femicid se na specifične načine razlikuje od muškog ubojstva. Na primjer, većinu slučajeva femicida počinili su partneri ili bivši partneri, a uključuje trajno zlostavljanje u kući, prijetnje ili zastrašivanje, seksualno nasilje ili situacije u kojima žene imaju manje moći ili resursa od svog partnera (Svjetska zdravstvena organizacija, 2012, navedeno u Marcuello-Servós et al., 2016:2). Izvorno je Russell, koja je skovala izraz „femicid“ na Međunarodnom sudu za zločine protiv žena 1976. godine, tvrdila da je to čin motiviran patrijarhalnom i mizoginom kulturom (Radford i Russell, 1992: n.s.). 2001. godine redefinirala je pojam tako da se odnosi na ubojstvo žene koje je počinio muškarac zato što je žena (Russell i Harnes, 2001:n.s.). U studenom 2012., Bečka deklaracija o femicidu u Ujedinjenim narodima u Beču, u suradnji s mnogim organizacijama uključujući UNODC i UN-ovu Komisiju za prevenciju kriminala i kazneno pravosuđe, predložila je široku definiciju: ... da je femicid ubijanje žena i djevojčica zbog njihovog spola, što može biti, između ostalog, u obliku: (1) ubojstva žene koje je počinio intiman partner; (2) mučenje i mizogino ubijanje žena; (3) ubijanje žena i djevojaka u ime

„časti“; (4) ciljano ubijanje žena i djevojčica u kontekstu oružanog sukoba; (5) ubojstva žena vezana uz miraz; (6) ubijanje žena i djevojaka zbog njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta; (7) ubijanje aboridžinskih i domorodačkih žena i djevojaka zbog njihova spola; (8) žensko čedomorstvo i feticid na temelju spola; (9) smrti povezane s genitalnim sakaćenjem; (10) optužbe za vještice; i (11) drugi femicidi povezani s bandama, organiziranim kriminalom, dilerima droge, trgovinom ljudima i širenjem malog oružja (Laurent et al., 2013., navedeno u Weil, 4:2016).

3. Online novinarstvo

3.1. Informativni internetski portali

„Informativni internetski portal je pristupna točka vijestima putem internetske usluge“ (Nirman, 2021:2554). Informacijsko doba u kojem trenutno živimo, obilježeno je tehnološkim napretkom, a korisnicima postaje sve važnija pravovaljana informacija. Svakodnevna potreba društva za novim informacijama potakla je razvoj internetskih portala kao novih oblika medija za plasiranje

informacija. *Online* vijesti koje pružaju portali i stranice s vijestima rasle su zajedno s napretkom interneta. Razvoj *online* vijesti stvorio je područje *online* novinarstva, koje se razlikuje od tradicionalnog novinarstva kojeg pružaju novine i televizija (Lee i Ahn, 2:3017). Svijet će postati digitalniji, a digitalizacija je potreba svakog poduzeća, svake industrije. Internetske stranice s vijestima igraju vitalnu ulogu u obrazovanju i informiranju mase s aktualnim događanjima diljem svijeta. Ljudi više nemaju puno vremena za čitanje tiskanih novina s jučerašnjim događajima pa uvijek prate internetske portale ili elektroničke medije kako bi saznali najnovije vijesti. Internetski portal s vijestima i društvene mreže mogu pružiti najbrži put do vijesti. Sada svaki izdavač mora izgraditi svoj internetski identitet (Jain, 2017: n.p.).

Prema John Pawliku način prezentacije sadržaja na internetu prošao je tri razvojne faze: u prvoj prevladava prezentacija sadržaja preuzetog od stranih medija, radi se o linearnoj prezentaciji sadržaja, u drugoj se uključuje originalan sadržaj s poveznicama, pri čemu se rabe interaktivne mogućnosti interneta kao što su mogućnosti personalizacije i pretraživanja, dok se u trećoj se fazi sadržaj dizajnira posebno za web kao novi komunikacijski medij online zajednice. Glavne karakteristike internetskih medija su povezanost, multimedijalnost, nelinearnost, arhiviranost, interaktivnost, neposrednost i izvornost (Benković, Balabanić, 2010: 45).

Prema Brautoviću, ne smijemo zaboraviti i na sudionništvo korisnika, koji više nisu pasivni promatrači, već aktivni stvaratelji sadržaja (Brautović, 2011: 44). To su primjetili i Lee i Ahn, koji tvrde kako portali pomoću neograničenog hipertekst uključujući fotografije i kratke videoisječke vijesti, dopuštaju korisnicima da istovremeno budu pružatelji vijesti što im pomaže da budu u ulozi aktivnih građana (Lee i Ahn, 2:3017).

Dobra posjećenost svakog dnevno informativnog internetskog portala bit će postignuta ako je tematika zanimljiva publici i sadrži kvalitetan način novinarske obrade, uz korištenje navedenih komparativnih prednosti internetskog medija (Benković, Balabanić, 2010: 45).

Internetski portal s vijestima ima nekoliko svrha: stranice s vijestima nude informacije javnosti (političke, društvene, sportske, zdravstvene, zabavne itd.); brze i najnovije vijesti iz cijelog svijeta; lakša dostupnost; najbrže i najnovije vijesti prema interesu; prijenos događaja uživo; čitatelj može lako dati svoje komentare o bilo kojem pitanju; najnovije vijesti mogu se ažurirati iz minute u minutu; slike posebnih vijesti; mobilnim responzivnim stranicama lako se pristupita; isplativo rješenje za oglašavanje; oglašivač dobiva pojedinosti o ljudima koji čitaju njegov oglas, što ne mogu ponuditi tiskani ili elektronički mediji (Jain, 2017: n.p.).

Pomoću internetskih portala možete istovremeno primati vijesti o raznim temama poput politike, poslovanja, sporta, zdravlja, informacija o proizvodu, usporedbe *gadgets*, financija itd. Portal s vijestima omogućuje jednostavan pristup sa svih strana svijeta pomoću samo jednog klika mišem (Jain, 2017: n.p.).

Ljudi se oslanjaju na internetske medije kao glavni kanal informacija jer je na internetu puno pouzdanih web stranica s vijestima. Bilo koja vijest ili članak ili dio informacije preko internetske stranice s vijestima ili društvenih medija ima dubok utjecaj na masu. To je lako dostupan i autentični izvor informacija koji vam također pruža mogućnost da izrazite svoje mišljenje i pogledate bilo koju vijest. Neki internetski portali nude videozapise i slike svih najnovijih vijesti koje se događaju oko nas. Najvažniji dio internetskih portala sadrži svu povijest vijesti i članaka u svom arhivskom dijelu tako da bilo koju vijest iz prošlosti možete dobiti pretraživanjem u bilo kojem trenutku (Jain, 2017: n.p.).

4. Izvještavanje u medijima

Medijsko izvještavanje predstavlja temelj novinarstva, stoga je ono primarna zadaća novinara. Različite vrste vijesti zahtijevaju različite načine izvještavanja te je uvijek potrebno odrediti ispravnu vrstu vijesti o kojoj se izvještava i sukladno tome način na koji će se izvijestiti kako ne bi došlo do kršenja novinarske etike (Malović, 2005).

4.1. Pojam izvještavanja i važna obilježja novinarstva

Novinarstvo se, bez obzira na svoju otvorenost, smatra odgovornom djelatnošću jer utječe na organizacije, zajednicu i pojedince (Kovačić, Musa i Tomić, 14:2019). Prema Maloviću, novinarstvo se temelji na izvještavanju o događajima, a sve drugo je manje važno. Čitatelji, slušatelji i gledatelji žele biti obaviješteni, žele saznati što se novo dogodilo. Izvještavanje je glavna zadaća masovnih medija te je novinarima to prvenstveni posao. Današnji masovni mediji su poput pauka premrežili cijeli svijet pa se ništa ne može dogoditi, a da gotovo odmah ne bude objavljeno. Važnost događaja određuje način na koji će se vijest objaviti, hoće li to biti udarna vijest za naslovne stranice novina i prve minute radijskih i televizijskih vijesti, tzv. *breaking news*, ili će biti nevažna i nepotrebna. Urednici su oni koji odlučuju hoće li se vijest objaviti i kako, dok su novinari ti koji pronalaze vijesti (Malović, 2005:93). „Novinarstvo počinje s viješću: prije vijesti nije se dogodilo ništa. A novinar izvjestitelj je uporni, temeljiti, i predani lovac na vijesti koji nikada ne prestaje juriti priču“ (Malović, 2003:74). Karakteristike novinara izvjestitelja su čvrsti osobni integritet, istraživački um i strast za otkrivanjem. Također, on mora biti postojan, strpljiv, agresivan, ali ne pod svaku cijenu i nipošto grub te izvjestitelj mora prepoznati vijest, uočiti važnost podataka, njihovu vrijednost i korist za čitatelje (Malović, 2003:74). Zlatno, nezamjenjivo pravilo pisanjavijesti jest pravilo (Malović, 2005:195) 5W znači *What?* (Što) *When?* (Kada) *Where?* (Gdje) *Why?* (Zašto) *How?* (Kako). Dužnost novinara je odgovoritina tih šest pitanja. Odgovori na ta pitanja najbolje opisuju publici što se dogodilo. Sve ostalo je manje važno i može se napisati u drugim odlomcima vijesti, ali ti su podaci presudni za razumijevanje događaja (Malović, 2005:195). Svaki novinar treba pronaći najbolju kombinaciju pitanja koja će događaj objektivno prikazati (Malović, 2005:195). Čimbenici novinarstva koji tome pridonose kao odgovorne struke su određene vrijednosti kao što su istina, potpunost, pravodobnost, jasnoća te neki etički principi. Sukladno tome, novinar ili urednik su odogovni za istinitost određene priče, poštovanje privatnosti i čuvanje tajnosti izvora (Kovačić, Musa i Tomić, 14:2019). Malović u svojoj knjizi „Osnove novinarstva“ također ističe nekoliko glavnih obilježja novinarstva. Prvo kojeg se dotiče je objektivnost koja se oduvijek isticala kao jedno od najvažnijih obilježja novinarstva (Malović, 2005:195). Novinari su ističući objektivnost željeli pokazati kako svoj posao obavljaju neovisno i samostalno te kako im se nitko ne miješa u izvještavanje i uređivanje (Malović, 2005:16). U središtu objektivnosti je ideja da novinari trebaju pružati izravne, nepristrane informacije bez pristranosti ili mišljenja (Wilkins, Christians,

2009:73). Što znači da se treba držati činjenica i izbjegavati zauzimanje strana. Kao temelj novinarstva navodi istinost te napominje kako nijedna druga definicija ili kategorija nije tako jednostrano prihvaćena kao istina (Malović, 2005:19). Kao temelj vjerodostojnosti Malović navodi poštenje. Novinar mora istinito, kratko i zanimljivo izvijestiti o događaju te ne smije podupirati nijedno stajalište. Ukoliko čitatelj, slušatelj ili gledatelj uočine poštenje, gubi povjerenje u novinara i njegov medij (Malović, 2005:25). Teoretičari se slažu, udžbenici novinarstva cijelog svijeta su nedvosmisleni i jasni kada definiraju vijest na sljedeći način: Novinska vijest je točna. Sve informacije moraju se provjeriti prije korištenja (Malović, 2005:32). To je bit točnosti vijesti te svaka netočnost, uključujući tiskarske pogreške, umanjuje vjerodostojnost novinara i medija pa ukoliko se skupljaju pogreške koje je lako provjeriti i ispraviti, jako je teško vratiti povjerenje (Malović, 2005:33). „Definicija uravnoteženog izvještavanja nedvosmisleno zahtijeva od novinara prikazivanje svih strana u sukobu ili događaju o kojem pišu“ (Malović, 2005:37). Novinari često dobiju cjelovitu informaciju iz jednog, ali „vjerodostojnog“ izvora vijesti (kao što je to policija, hitna pomoć, sudac, državna uprava itd.) i nemaju razloga tražiti drugi izvor te vijest napišu samo na temelju podataka koje su dobili. Dobra novinarska praksa je ipak provjeriti sve podatke izvore, bez obzira radi li se o službenim ili neslužbenim (Malović, 2005:37). Nepriistranost je jedan od osnovnih dijelova modernog novinarstva. Novinar se u izvještavanju ne smije svrstati ni na koju stranu te izvještaj treba prikazati događaj onako kako se dogodio, bez obzira na osobnu naklonost novinara (Malović, 2005:41).

4.2. Etičnost u izvještavanju

Kada se govori o lošim pojavama u masovnim i novim medijima, etika novinarstva jedna je od najčešćih tema. Kritičari medija, zajedno s novinarima koji kritiziraju svoje kolege, tada iznose primjere kojima dokazuju kako je novinarstvo palo na niske grane. Rijetka je pojava da neko zanimanje tako otvoreno i javno iznosi svoje pogreške i kršenje etičkih načela kao novinarstvo. Liječnici, odvjetnici, profesori i slična zvanja imaju svoje etičke kodekse, ali se o njihovu kršenju ne priča tako javno kao o novinarskim greškama. To je posljedica novinarstva kao izrazito javnog zanimanja i medija koji ništa ne skrivaju pa je svevidljivo, zajedno s pogreškama. (Malović, 2005:85). Prema Jakovljeviću, etički kodeks novinarstva trebao bi nadzirati i ograničavati moć medija, dok država zakonima jamči osnovna prava i sankcionira narušavanje istih izvan domena novinarstva (Jakovljević, 2014: 559). „, Svatko tko radi novinarski posao

trebao bi taj posao obavljati prema etičkim načelima koje sama profesija nalaže, pritom ne bi trebalo biti bitno je li osoba novinar po struci ili je samo zaposlena kao novinar “(Zakon o medijima, 2013.). Etička načela navode se u Kodeksu časti, koji je u svakom trenutku svakoj osobi javno dostupan. Kodeks časti sadrži znanja i iskustva suvremene zapadne civilizacije o etici, moralu, poštenju i časti novinarskog poziva, a temelji se na općim načelima demokratskih odnosa i slobode pojedinaca u društvu. Svako novinarsko društvo ima neki pisani dokument uz pomoć kojeg se reguliraju novinari, a u Hrvatskoj postoji Kodeks časti Hrvatskog novinarskog društva. „U općim načelima Kodeks se pozivana Ustav, pozitivne zakone Republike Hrvatske, Statut i akte Međunarodne federacije novinara i akte Savjeta Europe o slobodi izražavanja i informiranja i o ljudskim pravima“ (Malović, 2003:35). Kodeks časti ima 18 točaka prava i dužnosti novinara, a u završnim odredbama navodi se kako novinar koji radi u skladu s Kodeksom ima podršku svojeg uredništva i svoje profesionalne novinarske i sindikalne organizacije (Malović, 2003:35). Važno je istaknuti i sedam smrtnih grijeha za novinarsku etiku koje su proglasili autori *Missouri Group*: plagijat, podmićivanje, sukob interesa, zadržavanje informacija, prijevara, povreda privatnosti i sudjelovanje u vijestima (Malović, 2005:87).

5. Izvještavanje o nasilju nad ženama i femicidu

Svaki je događaj specifičan, ali neke opće upute su zajedničke za pojedine vrste događaja. Novinari moraju znati sve načine prikupljanja i provjere informacija za svaku vrstu događaja posebno. Na temelju tih, općih tipova, lako je razraditi vlastite načine prikupljanja i provjere podataka. Vijesti o kriminalu, naročito o ubojstvima i suđenjima, nalaze se na najčitanijim stranicama novina. U doba socijalizma hrvatsko je novinarstvo rijetko objavljivalo takve događaje, jer se pojava kriminala nije slagala s ideologijom navodno dobro uređenog društvenog sustava. Samo su velike prometne nesreće i katastrofe smjele biti objavljene u televizijskom dnevniku ili radijskim vijestima, dok se danas se i to promijenilo pa u hrvatskim sredstvima priopćavanja, kao i u svim svjetskim medijima, zločini i sudstvo imaju svoje (ne)zaslužno, visoko mjestona rang-listi vrijednosti vijesti i temelji se na udarnim vijestima (Malović, 2005:105). Svaki tjedan vijesti donose priče o nasilju nad ženama. Od obiteljskog zlostavljanja i silovanja do prisilnih pobačaja, genitalnog sakaćenja žena do ubojstava. Sve su to šokantni

primjeri nasilja koje pogađa žene, razarajući živote diljem svijeta, unutar svih razina društva (Marriot, 2014:4).

5.1. Skrivanje identiteta žrtve u medijskom izvještaju

U medijskom izvještaju, dok postupak još traje, ne bi trebalo otkrivati identitet preživjele/žrtve i članova/ članica njezine obitelji. Ne bi se trebali otkrivati niti detalji koji bi mogli upućivati na njezin identitet, uključujući fotografije mjesta/zgrade/kuće gdje se nasilje dogodilo. Identitet članova obitelji preživjele/žrtve ne smije se otkrivati, posebno kada se radi o maloljetnoj djeci. Potrebno je poštivati presumpciju nevinosti kada je u pitanju nasilnik te ne otkrivati njegov identitet (osobito ako to dovodi do otkrivanja identiteta preživjele/žrtve), a sukladno zakonskim odredbama i Kodeksu časti hrvatskih novinara (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:10). Kodeks časti hrvatskih novinara navodi kako novinar ne smije otkriti identitet djeteta ili maloljetnika uključenog u slučajeve seksualnog zlostavljanja ili bilo kojeg drugog oblika nasilja ili kaznenog djela te medijski izvještaji ne smiju omogućiti identifikaciju maloljetnika ili djeteta (HND, 2009:3).

5.2. Prebacivanje odgovornosti s počinitelja na žrtvu i opravdavanje nasilnika

U medijskom izvještaju odgovornost za počinjeno nasilje ne treba prebacivati s počinitelja na preživjelu/žrtvu. Potrebno je koristiti jasne jezične konstrukcije koje ne okrivljuju preživjelu/žrtvu, već naglasak odgovornosti stavljaju na nasilnika koji je uvijek i isključivo odgovoran za nasilje: nakon informacije o nasilju ne koristiti izraze „jer“, „ali“, „zbog“, „međutim“ i slično, koji to djelo povezuju s ponašanjem, odijevanjem, promjenom partnera ili bilo kojim drugim osobnim svojstvom preživjele. Ne smije se opravdavati nasilje – bilo neizravno ili izravno, propitujući ponašanje žrtve koje je moglo „ohrabriti nasilnika“ (na primjer posudila/potrošila je novac, bila nevjerna, žalila se nasilniku, ušla s njim u auto, sreća ga u svom stanu i slično). Na ovu činjenicu treba obratiti posebnu pozornost u slučajevima prijavljivanja seksualnog nasilja, s obzirom na to da se ono najčešće prikazuje kao odgovornost žene (da je to „prouzročila“, da je „sama tražila“, da je „zapravo uživala“ to" i tako dalje), što je dodatno viktimizira i uzrokuje osjećaj krivnje (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:11). Riječi koje se koriste u izvještaju igraju ključnu ulogu u tome kako su akteri prikazani i kako će

ih čitatelji doživjeti. Prilikom izvještavanja o femicidu u medijima ubojica je često često potpuno lišen krivnje. Čak i naslov članka može dovoljno ilustrirati medijski prikaz počinitelja kao manje krivog. U slučajevima kada se počinitelj posebno poštuje, kao što je slučaj sa sportašem ili lokalnom slavnim osobom, počinitelj biva opisan na suosjećajan način (Taylor, 2008:25).

Iako se žrtve okrivljuje za vlastitu potlačenost u svakom zamislivom scenariju, od loše zdravstvene skrbi, siromaštva i mentalnih bolesti do zločina i smrti, čini se da su žene žrtve nasilja posebna meta svaljivanja krivnje na žrtvu. Mediji mogu biti posebno grub izvor takvog okrivljavanja žrtve, što vodi daljem održavanju loše društvene percepcije nasilja nad ženama (Taylor, 2008:24). Postoje različiti načini na koje mediji, krive žrtve zločina za vlastitu viktimizaciju. Prvo, mediji nastoje osloboditi krivnje počinitelje femicida, prikazujući ih kao žrtve tako što izvještavaju na takav način da izazovu suosjećanje s ubojicom. Jedan vrlo čest mit je da su počinitelji femicida (i svih drugih vrsta nasilja nad ženama) patološki bolesnici i stoga nisu odgovorni za vlastitu agresiju i nasilje. Mediji, prikazujući počinitelje seksističkog nasilja kao bespomoćne patološke bolesnike, negiraju učestalost nasilja nad ženama, prikazujući ga kao rijedak problem koji počini netko tko nije kriv za svoje postupke. Femicid je jedan čin nasilja nad ženama u kojem počinitelj često dobije veliku dozu suosjećanja u medijskom izvještavanju, osobito kada je femicid praćen samoubojstvom. Počinitelj femicida često se prikazuje kao tragični heroj, svladan svojom intenzivnom ljubavlju prema žrtvi (Taylor, 2008:25).

5.3. Informacije o vanjskim okolnostima/ osobnim svojstvima počinitelja

Medijski izvještaj ne smije sadržavati podatke koji bi vanjskim okolnostima ili osobnim svojstvima (siromaštvo, kultura, visoke temperature, nezaposlenost, mentalna bolest, alkoholizam, ovisnost o drogama) počinitelja mogli opravdati nasilje. Nasilje nad ženama nikada nije tragičan događaj, već proračunati čin zlostavljača, također nasilje nije odraz psihičke bolesti nasilnika – predstavljanjem nasilnika kao psihički bolesnih osoba utječemo na stvaranje pogrešne slike mentalno bolesnim osobama koje nisu nasilne (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:11). Nasilnika se ne smije opravdavati, čak i ako se radi o poznatoj i utjecajnoj osobi. Nasilnik može biti iz bilo kojeg sloja društva, uključujući javne osobe i osobe na položaju te to ne smije biti razlog za opravdavanje nasilja. Kada je riječ o seksualnom nasilju, ne bi se

smjeli koristiti izrazi kao što su „manijak“, „zadovoljavanje neobuzdanih nagona“ i slično jer se ne radi o psihičkim bolesnicima, niti o nemogućnosti kontrole nagona. Nasilje nema nikakve veze sa seksualnom željom, već s potrebom za uspostavljanjem moći i kontrole (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:12). Prikaz žena u masovnim medijima odražava cjelokupni način na koji se društvo odnosi prema ženama. Nejednakost s kojom se žene još uvijek suočavaju u društvu u cjelini jasno se odražava u nejednakom tretmanu koji žene imaju u medijima. Muškarci često pribjegnu nasilju nad svojim intimnim partnericama kako bi zadržali moć i kontrolu u svojim vezama. U takvim slučajevima, mediji te muškarce oslobađaju krivnje, tako što okrivljuju žrtvu. Prema istraživačima, ovakav odnos masovnih medija prema ženama temeljni je problem u društvu, budući da su masovni mediji ti koji istinski educiraju javnost o društvenim temama i međugeneracijski prenose te poruke (Taylor, 2008:22).

Stoga su prvenstveno mediji ti koji nameću štetne mitove i stereotipe o žrtvama nasilja nad ženama. Istraživači zaključuju da bi odgovornije medijsko izvještavanje u cjelini, prestankom okrivljavanja žrtve u pričama, moglo postići važnu društvenu promjenu izbacivanjem takvih mitova i stereotipa koji leže ispod patrijarhalnih temelja našeg društva. Što se tiče medijskog prikazivanja nasilja nad ženama, praksa okrivljivanja žena žrtava obiteljskog i drugih oblika nasilja za vlastitu nevolju primarna je prepreka društvenim promjenama relevantnim za ovaj fenomen, jer skreće pozornost s pravog korijena tog društvenog problema, a to je zlostavljanje žena koje su počinili muškarci. Mediji su obiteljsko nasilje prikazali na takav način da je ono postalo društveni problem usmjeren na žrtvu, gdje je fokus na žrtvi i onome što je učinila ili nije učinila da pridonese viktimizaciji, umjesto da su se usredotočili na strukturalne uzroke problema (Taylor, 2008:22).

5.4. Pojedinstvo čina nasilja i izjave sugovornika nevažnih za čin

Medijski izvještaj ne smije sadržavati pojedinstvo čina nasilja//ubojstva ili izjave sugovornika koji nisu bitni za sam čin. Treba izbjegavati narativni prikaz specifičnih grafičkih prikaza scena nasilja s detaljima, s jedne strane jer degradiraju dostojanstvo preživjele/žrtve i stavljaju javnost u poziciju voajera, a s druge jer daju ideje za nasilno ponašanje drugim nasilnicima. Kada su u pitanju izvori informacija i sugovornici, neophodno je: imati u vidu Kodeks časti hrvatskih

novinara, objavljivati samo informacije koje su provjerene iz najmanje dva neovisna izvora, oslanjati se što je više moguće na službene izvore (na primjer: policija, sud, tužiteljstvo, pravni zastupnici, stručnjaci za nasilje nad ženama) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:12). Taylor ističe kako se u člancima koji se odnose na femicid, novinari se moraju osloniti na različite izvore kako bi utvrdili povijest obiteljskog nasilja jer žrtva više nije živa da bi govorila sama u svoje ime (Taylor, 2008:27). Treba izbjegavati sugovornike koji su ideološki obojeni tako što se često svrstavaju na stranu nasilnika, imaju povijest javnih istupa u kojima opravdavaju ili relativiziraju nasilje nad ženama, okrivljuju žrtve i/ili koji pripadaju mizoginim skupinama za zaštitu prava muškaraca. Ljudi koji su bliski nasilniku imaju predodžbu o nasilniku na temelju vlastitog odnosa s njim, koji obično nije sličan onom kakav je nasilnik u odnosu s preživjelim/žrtvom te se zato preporuča izbjegavati uzimanje izjava od ljudi bliskih nasilniku (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:13). Društvene mreže se ne bi trebale koristiti kao izvor informacija o preživjelima/žrtvama i zlostavljačima jer na taj način dodatno viktimiziramo preživjele, a pritom potičemo razvoj kulture nasilja komentarima i porukama koje često ostavljaju na profilima zlostavljača ili žrtava /preživjelih. U isto vrijeme potrebno je prenijeti informacije koje ilustriraju znakove upozorenja kroz slučaj koji se prijavljuje (svjedocima ili susjedstvu postavljaju se smisljena pitanja, zatim povezuju odgovori s kontekstom, kao što su: jesu li vidjeli preživjelu /žrtvu izvan kuće bez nasilnika, je li nasilnik dolazio na njezino radno mjesto, je li djelovala uplašeno, uznemireno, je li imala modrice, je li imala prijatelje) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:13). Posebno kada se radi o zlostavljačima koji su javne osobe, treba voditi računa da se medijsko izvještavanje ne pretvori u javnu arenu u kojoj druge javne osobe, potpuno nebitne za slučaj, iznose svoje stavove o zlostavljaču, žrtvi/preživjeloj osobi i činu nasilja, a ne koristiti senzacionalističke, mizogine ili seksističke izjave javnih osoba za povećanje gledanosti/čitanosti. Drugim riječima, voditi računa da se u slučajevima nasilja koji izazivaju posebnu pozornost javnosti, glas primarno daje preživjelima i stručnjacima, a ne poznanicima koji daju svoj sud o onome što se dogodilo. (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:13). Iznimno je važno da izvještavanje o konkretnim slučajevima nasilja nad ženama ne bude obojeno detaljima koji sa stajališta astrologije, numerologije, grafologije i sl. objašnjavaju slučaj i „presuđuju“ je li se doista dogodilo nasilje i ako je, koji su njegove uzroci (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:14).

5.5. Senzacionalistički ili stereotipni izrazi za nasilje

Medijski izvještaj ne smije sadržavati senzacionalističke ili stereotipne izraze za nasilje, preživjelu/žrtvu, zlostavljača. Stereotipni prikaz preživjele/žrtve nasilja podrazumijeva da je uplakana, potresena, s vidljivim fizičkim posljedicama nasilja. To često ne mora biti slučaj, pogotovo kada je riječ o psihičkom, ekonomskom ili seksualnom nasilju, koje stvara privid da svaka žena na isti način reagira i nosi se s nasiljem. Ne treba isticati nacionalnu, vjersku ili drugu pripadnost nasilnika ako nije usko povezana sa samim činom nasilja (na primjer: ne naglašavati da je nasilnik Rom, Albanac, Musliman, migrant i sl.) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:14). Ne prikazivati niti pisati o žrtvama/preživjelima kao o „jadnim“, „nesretnim“ ženama jer na taj način se umanjuje njihovo dostojanstvo i potpuno se svode na ulogu žrtve, iako je nasilje koje su doživjele samo jedno njihovo životno iskustva. Medijskim je praćenjem moguće podići razinu energije preživjelih i motivirati ih da izađu iz situacije nasilja, što neće biti slučaj ako o njima govorimo kao o „nesretnicima“. U slučajevima prijavljivanja nasilja nad ženama počinjenog na temelju vjerskih ili kulturnih običaja, potrebno je: prikupiti osnovne podatke i upoznati se s oblicima nasilja nad ženama kao što su ugovaranje ili prodaja djevojaka u maloljetničke brakove, praksa genitalnog sakaćenja, tzv. korektivno silovanje (silovanje kao čin kažnjavanja i ispravljanja u odnosu na nešto što je žena učinila, na primjer zaljubljuvanje u drugu ženu, traženje razvoda od muža i sl.), ubojstva iz časti i slično (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:14).

Potrebno je posebnu pozornost posvetiti i izbjegavanju predrasuda te nacionalističkih, rasnih i drugih optužbi (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:14).

Treba izbjegavati i naslove i naraciju koja izražava iznenađenje i šok ako izvještava o ovakvim vrstama nasilja - bilo da se događaju u Hrvatskoj ili svijetu, mora im se pristupiti odgovorno i profesionalno. Ne opravdavati nasilje kulturnim i vjerskim običajima ili stereotipima koji su povezani s određenom društvenom skupinom (na primjer: ne treba koristiti pojmove poput „ciganska posla“ za nasilje Roma nad Romkinjama). Posebnu pozornost treba posvetiti izvještavanju o nasilju nad ženama s invaliditetom i ne prikazivati ih kao aseksualne osobe koje ne mogu biti izložene nikakvom obliku nasilja. (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:15) Potrebno je imati na umu da su žene koje su višestruko marginalizirane (na primjer:

pripadnice nacionalnih, vjerskih, seksualnih manjina, žene s invaliditetom, žene iz ruralnih područja) češće izložene riziku od nasilja te treba koristiti relevantnu statistiku i ne koriste se stereotipima (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:15). Podatke o rasi, boji kože, vjerskoj ili nacionalnoj pripadnosti, životnoj dobi, spolu, seksualnoj orijentaciji, rodnom izražavanju, bilo kojoj fizičkoj ili mentalnoj osobini ili bolesti, bračnom stanju, životnom stilu, društvenom položaju, imovinskom statusu ili razini obrazovanja novinar smije navesti samo u slučaju da je on izrazito relevantan u kontekstu u kojem se iznosi. „Nedopustivo je koristiti stereotipe, pejorativne izraze, ponižavajuće prikazivanje, kao i svaki drugi oblik izravnog ili neizravnog poticanja ili podržavanja diskriminacije.“ (HND, 2009:2)

5.6. Minimiziranje nasilja i sumnja u iskrenost žrtve

Medijski izvještaj ne smije minimizirati/ismijavati nasilje i ne smije bacati sumnju na iskrenost preživjele/žrtve. Potrebno je pažljivo birati termine i jezik kojim se opisuje nasilje, a ne relativizirati ga, što znači: ne romantizirati nasilje (nasilje se ne smije predstavljati kao izraz ljubavi ili posljedica ljubomore, već samo kao izraz potrebe za moći i kontrolom; posebno u slučajevima izvještavanja o femicidu nakon kojeg slijedi samoubojstvo ubojice, jer čin samoubojstva nakon ubojstva nije čin ljubavi, već čin krajnjeg preuzimanja kontrole i oduzimanja života, nakon čega je smisao postojanja izgubljen jer objekt kontrole više nije prisutan; ovaj zločin se ne smije prikazati kao „tragičan/nesretan kraj ljubavne priče“) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:15). Jezik koji se koristi u članku igra ključnu ulogu u tome kako su akteri prikazani i kako će ih čitatelji doživjeti (Domingo, 1992:195). McNeill također ističe kako analiza sadržaja izvještavanja o femicidu u novinama otkriva da su priče često potpuno lišene krivnje prema ubojici za njegova djela (McNeill, 1992:n.s.). Ne smije se izjednačavati nasilje sa svađom (tijekom svađe osobe koje u njoj sudjeluju su ravnopravne i nema osjećaja straha, dok nasilje podrazumijeva nejednakost i osjećaj straha od posljedica). Ne izjednačavati nasilje s obiteljskim/bračnim problemima te jasno imenovati i razgraničiti silovanje (svaki spolni odnos bez pristanka) u odnosu na spolni odnos (dobrovoljni spolni odnos između dvoje ljudi) (na primjer: spolni odnos s maloljetnicom, bez obzira na njezin pristanak, nije afera, seks skandal i slično, već silovanje) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:16). Ako preživjela nije fizički ozlijeđena tijekom seksualnog

nasilja, ne smije ju se prikazivati kao neozlijeđenu jer je seksualno nasilje samo po sebi zločin i može, ali i ne mora uključivati upotrebu sile. Dakle, ne postoji neozlijeđena osoba koja je preživjela silovanje, jer ona sigurno ima različite, često psihičke, posljedice onoga što joj se dogodilo. Potrebno je koristiti jezične konstrukcije koje stavljaju naglasak odgovornosti na zlostavljača i izbjegavaju pasivizaciju i dodatnu viktimizaciju i nepovjerenje preživjele („silovao ju je“, a ne „bila je silovana“; „uhićen je zbog prijavljenog silovanja“, a ne „ uhićen je zbog navodnog silovanja“) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:16). Posebno voditi računa o izbjegavanju relativiziranja „blažih“ oblika nasilja, poput spolnog uznemiravanja koje je kazneno djelo (na primjer: ne miješati ga s udvaranjem i ne opravdavati ga kulturom, mentalitetom i slično). U situacijama seksualnog nasilja uvijek treba imati na umu da je seksualno nasilje svaki čin iz sfere seksualnosti učinjen nad osobom bez njezina pristanka; stoga je potrebno izbjegavati traženje i pružanje dokaza da je bilo uporabe sile, jer ona nije nužna za seksualno nasilje, a time se relativizira nasilje u kojem ga nije bilo (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:16). U situacijama seksualnog nasilja jedna od najčešćih reakcija je smrzavanje, ukočenost žrtve, odnosno nepostojanje mogućnosti da se njezino tijelo obrani. Potrebno je imati na umu da ako nasilje nije dokazano i nasilnik nije osuđen, to ne znači da se nije dogodilo (to je posebno važno u slučajevima seksualnog nasilja koje je teže dokazati te je stoga važno preživjelu ne proglasiti lažljivicom (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:16).

5.7. Nasilje nad ženama kao društveni problem

Medijski izvještaj treba jasno ukazati da je nasilje nad ženama društveni problem koji se temelji na nejednakom odnosu moći između muškaraca i žena. Deklaracija o sprječavanju nasilja nad ženama nasilje nad ženama definira kao svaki čin rodno uvjetovanog nasilja koji rezultira, ili bi mogao rezultirati, fizičkom, seksualnom ili psihičkom ozljedom ili patnjom žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili samovoljno lišavanje slobode bilo da se događa u javnosti ili privatni život. Navedena Deklaracija također karakterizira nasilje nad ženama kao rezultat povijesno nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena (True, 2021:4). O nasilju nad ženama treba razmišljati i izvještavati ga u kontekstu nejednakih odnosa moći između muškaraca

i žena. Potrebno je imati na umu da postoje različiti oblici nasilja nad ženama i da svaki oblik ima svoje specifičnosti (na primjer: obiteljsko/partnersko nasilje, seksualno nasilje, trgovina ženama, prisilni ili rani brakovi i slično) te da ujedno svaki od njih predstavlja grubo kršenje ljudskih prava i ozbiljan društveni, a ne privatni problem (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:19). Potrebno je pažljivo prenositi izjave osoba osumnjičenih ili osuđenih za nasilje: izbjegavati davanje javnog prostora nasilnicima koji na taj način mogu manipulirati preživjelima, javnošću i sustavom. Pri promatranju svih oblika nasilja nad ženama potrebno je voditi računa o subjektivnom osjećaju preživjele: to je posebno važno kada govorimo o seksualnom uznemiravanju koje u potpunosti ovisi o subjektivnom osjećaju preživjele; ovo pravilo ne vrijedi ako je riječ o nasilju počinjenom nad maloljetnom osobom (ako je željela vezu sa starijim muškarcem, njegova je odgovornost da je ne prihvati, u suprotnom govorimo o kaznenom djelu) (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:19). U slučajevima prijave žena koje su počinile nasilje: ne treba se ustručavati od iznošenja činjenice da postoje žene koje su nasilnice te se treba pridržavati svih ostalih navedenih preporuka, imajući na umu da su muškarci dominantni počinitelji nasilja u partnerskim i obiteljskim odnosima, dok su žene u većini slučajeva žrtve. Treba također imati na umu da je nasilničko ponašanje žene često reakcija na nasilje kojem je bila izložena u toj vezi te se o tome treba informirati i potpuno posvetiti slučaju. U slučajevima kada je žena ubila svog partnera, uvijek treba istražiti je li ubila nasilnika. (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:19).

Prilikom izvještavanja o nasilju nad ženama, posebice u situacijama kada su žrtve/preživjele i/ili počiniteljice dužnosnice, odnosno dužnosnice određene političke stranke, iznimno je važno ne svoditi nasilje na problem kojemu pripada samo jedna politička strana. Pritom se izvještavanje ne smije svesti na političku raspravu dviju političkih opcija, a nasilje se ne smije zlorabiti za prikupljanje političkih bodova (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:20). Medijski izvještaj treba imati i svoju obrazovnu funkciju. Izvještavanje o konkretnim situacijama nasilja treba smjestiti u širi kontekst ovog problema, koristeći statističke podatke, ističući prevalenciju nasilja nad ženama i eventualno opisujući pojavu. Izvještavanje o konkretnim situacijama nasilja treba potkrijepiti izjavom stručnjaka (državnog ili civilnog sektora), koji svaki pojedinačni slučaj mogu staviti u kontekst. U svakoj prilici potrebno je ukazati na ključne rizike koji povećavaju mogućnost smrtnog ishoda (femicida) - ljubomora, trenutak kada žena donosi odluku da napusti nasilnika ili ga prijavi te činjenicu da nasilnik posjeduje ili ima pristup oružju (Gligorijević,

Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:20). U svakom slučaju u izvješću treba navesti kontakte organizacija i institucija kojima se preživjele mogu obratiti. Mediji bi trebali imati i edukativnu funkciju kada izvještavaju o nasilju nad ženama počinjenom zlouporabom vatrenog oružja. Povod za medijsko izvještavanje ne smije biti samo konkretan događaj, već je potrebno da mediji ovu temu istražuju preventivno, temeljeno na činjenicama i spoznajama, bez površnosti i banalizacije koja vodi normalizaciji i veličanju kulture vatrenog oružja. (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:20)

5.8. Dodatne posebnosti izvještavanja o nasilju nad ženama

U slučajevima prijave femicida potrebno je: istražiti je li nasilje već prijavljivano i kako su reagirale institucije; ne smije se prenositi iznenađenje ako nasilje nije ranije prijavljeno jer se time opet odgovornost prebacuje na žrtvu koja je morala zatražiti pomoć, a nasilnik se oslobađa odgovornosti; postaviti femicid u kontekst priče o prijašnjem nasilju, iako prethodno nije bilo prijavljeno, femicid je uvijek zadnji i najbrutalniji oblik nasilja nad ženama; uzeti u obzir podatke o visokom riziku femicida i povezati ih s tim (ljubomora/kontrola, odluka žrtve da ode, posjedovanje oružja); (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:22) uzeti u obzir rizike femicida specifične za ovo područje, kao što su oružani sukobi na području bivše SFRJ koji su omogućili određenom broju civila da dođu u posjed vatrenog oružja te doveli do posttraumatskog sindroma kod određenog broja sudionika u ratu i utjecaj ovih čimbenika na nasilje nad ženama; ako je ubojstvo počinjeno vatrenim oružjem, treba izvjestiti o tome, provjeriti je li počinitelj posjedovao oružje legalno ili ne te navesti kontekst vezan uz rasprostranjenost legalnog i ilegalnog oružja u kućanstvima; izbjegavati detalje o načinu počinjenja ubojstva, konkretnom mjestu i slično; pratiti priču do kraja te izvještavati o tijeku suđenja i sankciji osuđenom ubojici; jasno navesti motiv (na primjer: mržnja prema konkretnoj ženi) u slučajevima višestrukih ubojstava. U slučajevima prijave nasilja kada su u pitanju žene s djecom ili kada su sama djeca preživjela nasilje treba imati na umu da su djeca uvijek žrtve obiteljskog nasilja, bilo izravno ili neizravno (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:22). Potrebno je izbjegavati stereotipe da djeca trebaju oba roditelja jer djeca trebaju nenasilne roditelje i okolinu. Izbjegavati uzimanje izjava od djece zbog osjetljivosti situacije i

ranjivosti skupine, čak i kada postoji suglasnost roditelja ili skrbnika. Pripaziti na količinu informacija koje se prenose te nikada ne otkrivajti djetetov identitet niti detalje koji bi upućivali na njegov identitet. U redu je prenijeti podatke o broju djece i njihovoj dobi, ali ne i inicijale, mjesto stanovanja, školu koju pohađaju te puno ime i prezime rodbine, jer ih je po tim podacima lako identificirati (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:24).

Kontekst femicidu obično prethodi kronično zlostavljanje od strane muškarca, a napuštanje nasilne veze povećava rizik smrtnosti žrtve. Unatoč ovom dobro uhodanom obrascu, mediji rijetko daju točan kontekst s obzirom na dinamiku obiteljskog nasilja, često kriveći žrtvu što nije napustila vezu (Taylor, 2008: 26).

U slučajevima izvještavanja o osvetničkoj pornografiji fokus izvještavanja ne bi trebala biti, što je najčešće slučaj, žena čiji se intimni videi/fotografije dijele na internetu, već počinitelj, ili počinitelji, i sama pojava nasilja. Medijski izvještaji trebaju izbjegavati imenovanje stranica i grupa posvećenih distribuciji osvetničke pornografije, posebno u situacijama kada su te grupe i stranice još uvijek aktivne (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:23). Prilikom izvještavanja o osvetničkoj pornografiji slavnih, mediji bi trebali izbjegavati implicitno ili eksplicitno insinuiranje da je slavna osoba imala osobnu korist (popularnost, prihod) od osvetničke pornografije. Središte medijskog izvještaja ne bi trebao biti intimni odnos između počinitelja i preživjele, kako bi se izbjeglo perpetuiranje ideje da su motivi osvetničke pornografije isključivo osveta i ljubomora te da je osvetnička pornografija nešto što se događa samo između dvoje ljudi, preživjele i zlostavljača (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:23). Medijski izvještaji o osvetničkoj pornografiji trebaju uključivati informacije o negativnom utjecaju ovog oblika nasilja na psihičko stanje preživjele i njezinu daljnju sigurnost (Gligorijević, Pavlović i Cvetičanin Knežević, 2021:24).

6. Analiza sadržaja odabranih hrvatskih internetskih portala

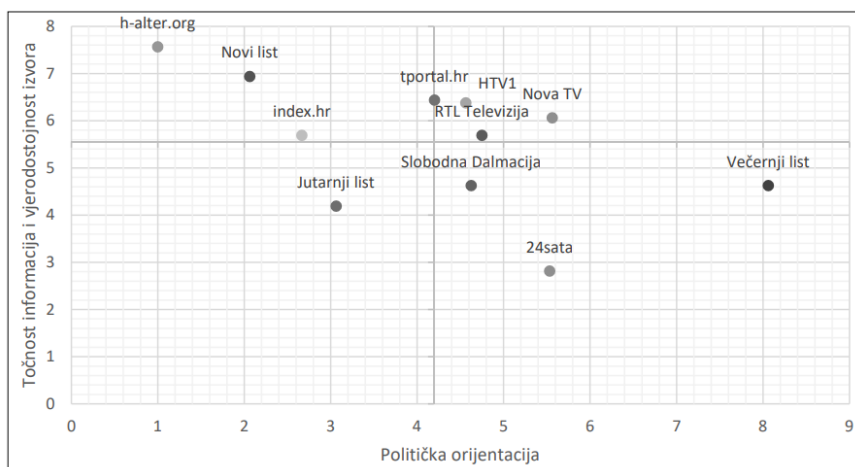
U razdoblju od 15. siječnja do 15. veljače 2022. godine analiziran je sadržaj na hrvatskim online portalima različite političke orijentacije: lijevo orijentirani Index.hr, neutralno orijentirani

Tportal.hr i desno orijentirani 24sata.hr. Izneseno je četiri hipoteze i jedna podhipoteza, a analiziran je 31 uzorak, odnosno članak.

6.1. Metodologija istraživanja

Predmet ovog istraživanja jest prikaz načina izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu na hrvatskim internetskim portalima. Istraživanje je usmjereno na utvrđivanje određenih značajki vezanih za istraživanje. Novinarski članci i medijska izvješća analizirana su na tri hrvatska informativna portala: Index.hr, Tportal.hr i 24sata.hr. Index.hr predstavlja lijevo orijentirani portal, Tportal.hr neutralno orijentirani, a 24sata.hr desno orijentirani portal. Zbog ravnoteže i međusobne usporedbe izabrani su lijevo, desno i neutralno orijentirani portali prikazani u Grafikonu 1.

Grafikon 1. Percepcija političke orijentacije i vjerodostojnosti hrvatskih medija



Izvor: preuzeto u cijelosti (Vozab, 2017: 7)

Izabrani su dnevno-informativni portali od kojih Index.hr i Tportal.hr imaju samo internetsko izdanje, dok 24sata.hr ima i novinsko izdanje.

Cilj ovoga istraživanja jest analizom hrvatskih informativnih portala u razdoblju od 15. siječnja do 15. veljače 2022. godine utvrditi karakteristike i razlike izvještavanja vezanih za nasilje nad ženama i femicid. Navedeno razdoblje odabrano je iz dva primarna razloga: tada je zamijećen

porast broja slučajeva nasilja nad ženama, a u drugoj polovici veljače 2022. započela je invazija Rusije na Ukrajinu koja je potom zauzela većinu medijskog prostora. Ukupno je u analiziranom razdoblju na navedenim portalima pronađen 31 članak na temu nasilja nad ženama i femicida. Riječ je o relativno malom uzorku, ali autorica je mišljenja kako su se i na osnovu njega mogli donijeti određeni zaključci vezani uz problematiku rada, posebice u kvalitativnom smislu.

Jedinica analize korištena za ovo istraživanje je jedan članak (prilog) objavljen na stranicama navedenih internetskih portala. Prikupljanje uzoraka obavljano je upisivanjem pojmova *femicid*, *ubojstvo žene*, *obiteljsko nasilje*, *nasilje nad ženama* u pretraživače portala i određivanjem vremenskog okvira. Uzorak je bio namjeran jer su se istraživali svi prilozima s tom temom objavljeni u navedenom vremenskom razdoblju. Napravljena je i analitička matrica kojom su obuhvaćene četiri glavne hipoteze i jedna pomoćna hipoteza, formirane na način da se pomoću njih donesu relevantni zaključci vezani za istraživanje. Analiza sadržaja članaka provedena je temeljem hipoteza.

Metoda koja je korištena jest kvalitativna i kvantitativna analiza sadržaja. „Analizu sadržaja ubrajamo u metode prikupljanja primarnih podataka. Analizom sadržaja prikupljamo podatke iz informacijskog materijala i tekstova općenito, a osobito je razvijena u području analize masovne (primjerice marketinške ili političke) komunikacije“ (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić, Pološki Vokić, 2010: 91). Analiza sadržaja može biti kvantitativna ili kvalitativna, a mnoštvo istraživanja kombinira pristupe. „Kvalitativna analiza sadržaja otkriva se i bilježi određeni sadržaj te se analiziraju obilježja tog sadržaja. Kvantitativnom analizom utvrđuje se, primjerice, je li govor političara bio uvjerljiv, je li marketinška poruka bila emotivna ili racionalna i slično“ (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić, Pološki Vokić, 2010: 92).

Hipoteze:

H1 Članci o nasilju nad ženama i/li femicidu sadrže informacije kojima bi čin nasilja mogao biti opravdan vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika te time umanjuju nasilje.

H2 Iznesene informacije u člancima najčešće nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora.

H2a U člancima su pretežno korištene izjave osoba bliskih nasilniku.

H3 U člancima nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu.

H4 Naslovi i fotografije uz članak pretežno su senzacionalistički intonirani, čak i u slučajevima kada su tekstovi korektni.

6.2. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja prikazani su grafikonima i svaki rezultat je dodatno pojašnjen ispod određenog grafikona. Analiziran je broj članaka prikupljen tijekom istraživanja na svakom portalu i organski doseg pregleda u razdoblju 21.9.2021. do 21.9.2022. na svakom portalu. Analiziran je i broj članaka u kojima se čin nasilja opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika u usporedbi s brojem članaka u kojima se čin nasilja ne opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika po portalu, broj članaka u kojima iznesene informacije nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora u usporedbi s člancima u kojima su iznesene informacije uzete iz najmanje dva neovisna izvora po portalima, broj članaka u kojima su korištene izjave osoba bliskih nasilniku u usporedbi s člancima u kojima nisu korištene izjave osoba bliskih nasilniku po portalima, broj članaka u kojima nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu u usporedbi s člancima u kojima je istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu po portalima te broj članaka u kojima su naslovi i/ili fotografije uz članak senzacionalističkog tona usporedno s člancima u kojima naslovi i/ili fotografije uz članak nisu senzacionalističkog tona po portalima.

Grafikon 2. Organski doseg portala Index.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine



Izvor: preuzeto u cijelosti (semrush.com)

Index.hr u zadnjih godinu dana od 21.9.2022. do 21.9.2021. godine imao je u prosjeku 11,949,771 pregleda mješečno prikazanih u grafikonu 2. U grafikonu 2. nije zabilježen nagli porast niti pad u dosegu.

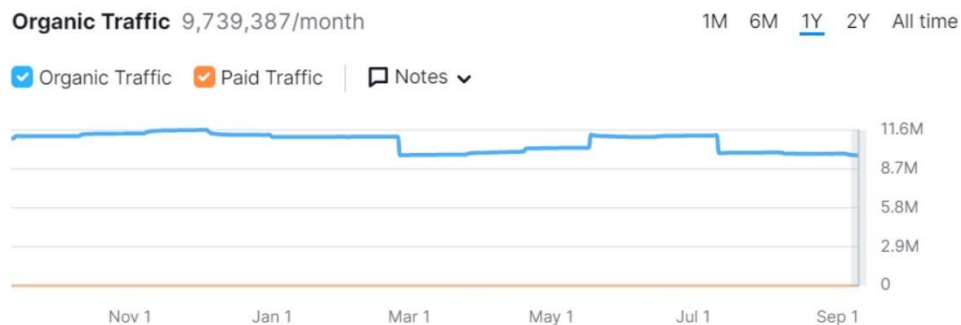
Grafikon 3. Organski doseg portala Tportal.hr u u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine



Izvor: preuzeto u cijelosti (semrush.com)

Tportal.hr u zadnjih godinu dana od 21.9.2021. do 21.9.2022. godine imao je u prosjeku 3,052,359 pregleda mjesečno prikazanih u Grafikonu 3. Veći doseg zabilježen je u razdoblju od studenog 2021. godine do siječnja 2022. godine kada se broj pregleda vratio u prosjek ranijeg razdoblja prikazanog u Grafikonu 3.

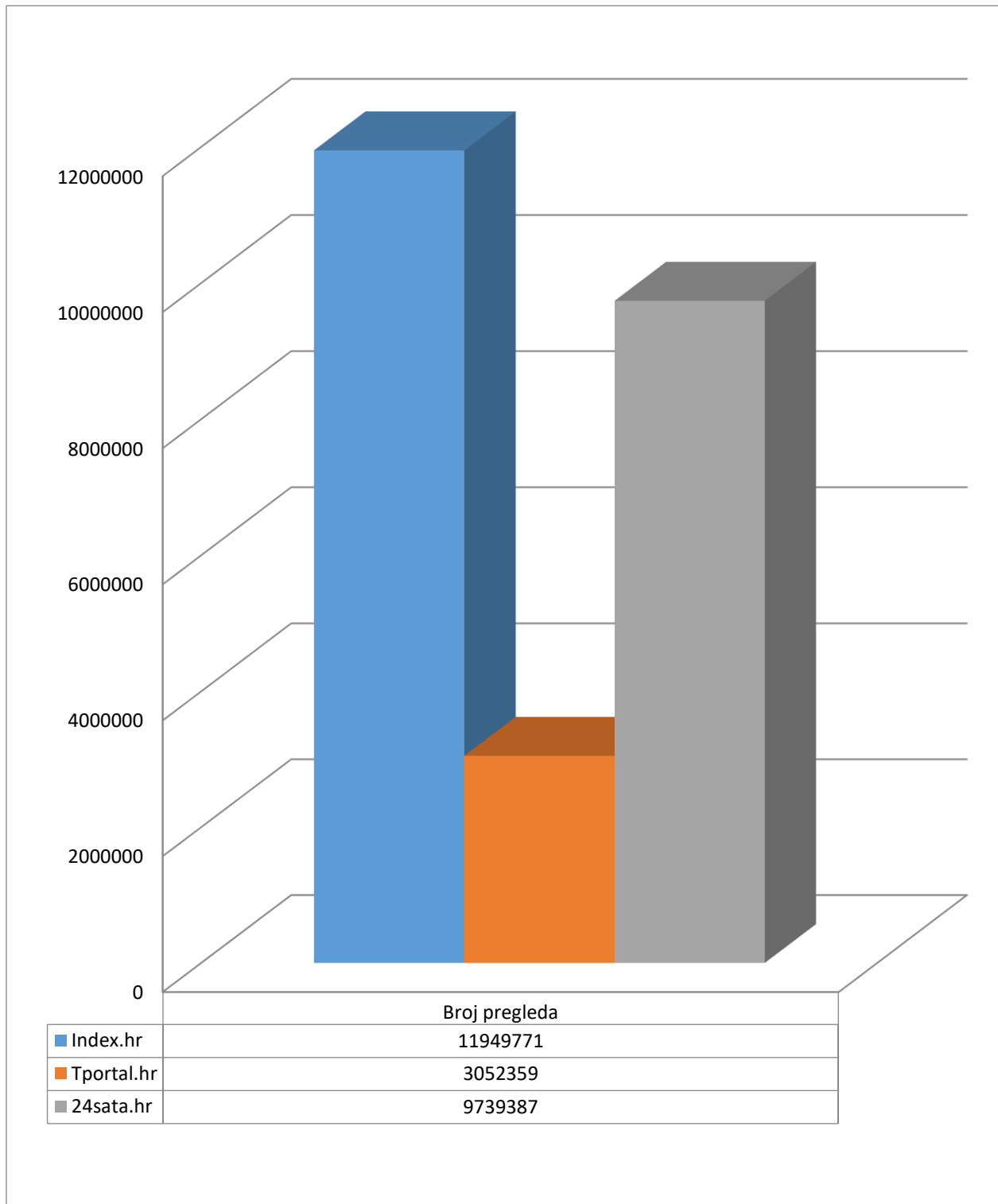
Grafikon 4. Organski doseg portala 24sata.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine



Izvor: preuzeto u cijelosti (semrush.com)

24sata.hr u razdoblju od 21.9.2021. do 21.9.2022. godine imao je u prosjeku 9,739,387 pregleda mješečno prikazanih u Grafikonu 4. Pad pregleda zabilježen je u razdoblju od ožujka 2022. godine do lipnja 2022. godine nakon čega doseg opet raste u Grafikonu 4. Ponovni pad dosega zabilježen je u kolovozu 2022. godine te dosada nisu zabilježene nove promjene u Grafikonu 4.

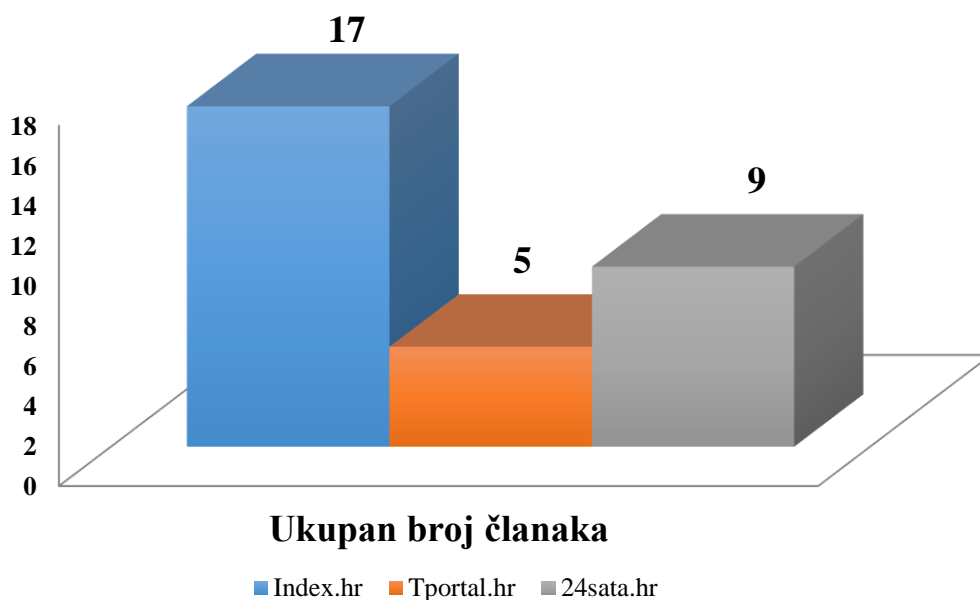
Grafikon 5. Usporedba organskog doseg portal Index.hr, Tportal.hr i 24sata.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine



Izvor: izrada autora

Index.hr bilježi najveći doseg pregleda u razdoblju od 21.9.2021. do 21.9.2022. godine s prosjekom od 11,949,771 pregleda mjesečno prikazanih u Grafikonu 5. 24sata.hr ima 9,739,387 pregleda mjesečno te se nalazi odmah iza Index.hr-a, dok Tportal.hr ima najmanji broj pregleda u usporedbi s ostalim portalima što je vidljivo u Grafikonu 5.

Grafikon 6. Usporedba broja članaka na temu nasilja nad ženama na portalima Index.hr, Tportal.hr i 24sata.hr u razdoblju od 15.1.2022. do 15.2.2022. godine



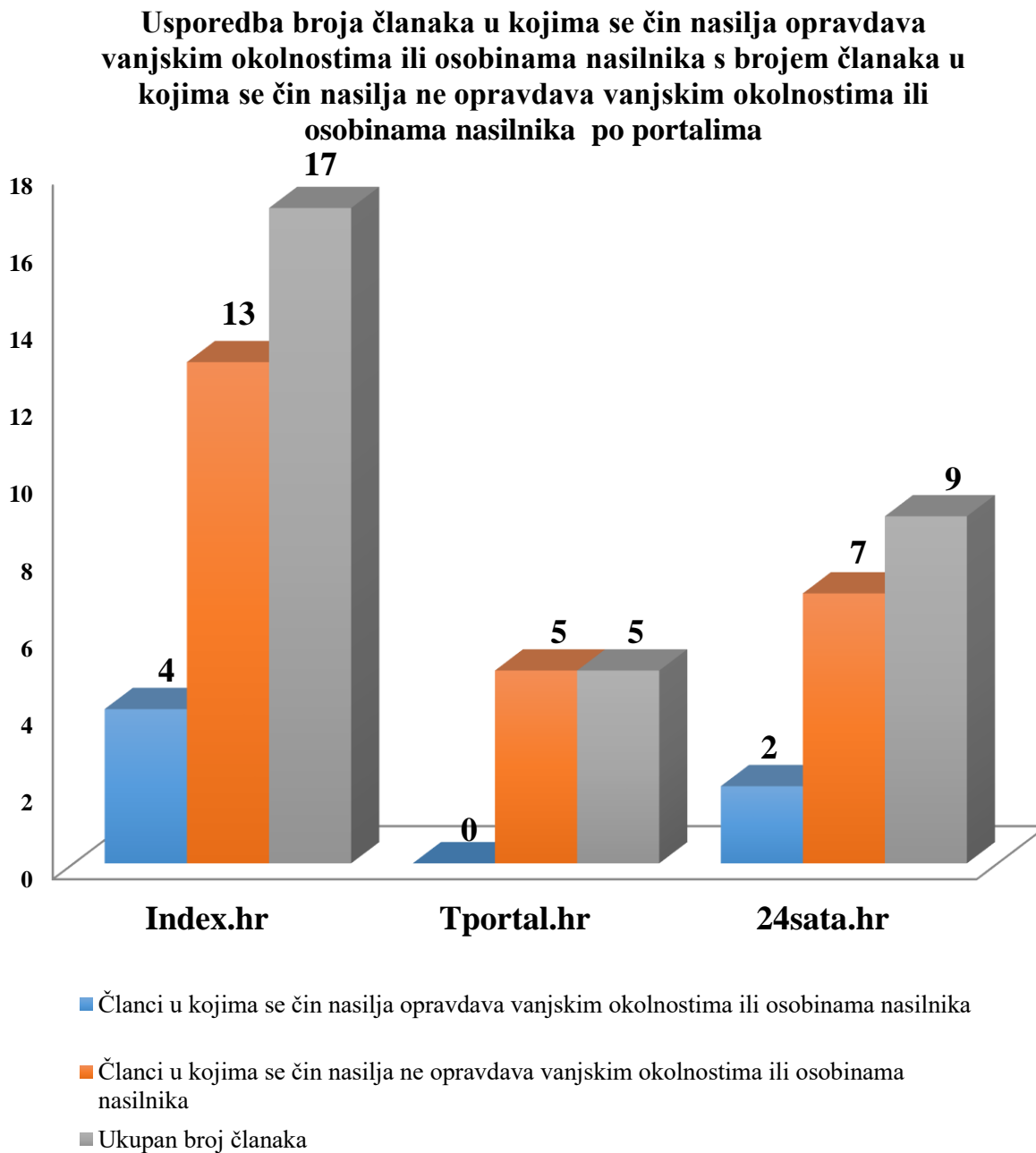
Izvor: izrada autora

Index.hr broji najveći broj članaka na temu nasilja nad ženama u razdoblju 15.1.2022. do 15.2.2022. prikazanih u Grafikonu 6.

Kako je navedeno, glavni je cilj uočiti razlike u izvještavanju između lijevo i desno orijentiranih portala. Očito je odstupanje u broju objavljenih tekstovana Index.hr koji ima 17 članaka i Tportal.hr s 5 članaka na temu nasilja nad ženama, dok je na 24sata.hr zabilježeno 9 članaka prikazanih na Grafikonu 6. Sukladno tim brojkama, zaključuje se da je lijevo orijentiran portal daleko više angažiran za izvještavanje o nasilju nad ženama od neutralno orijentiranog i desno

orijentiranog portala što se vidi u Grafikonu 6. Većina članaka u tom razdoblju bila je usmjerena na femicid koji se dogodio u Rijeci 6.2.2022. Na portalu index.hr zabilježeno je 11 od ukupno 17 članaka, na portalu tportal.hr 3 od ukupno 5 članaka te na portalu 24sata.hr 3 od ukupno 9 članaka koji su izvještavali o spomenutom događaju. U lijevo orijentiranom mediju uzimale su se izjave osoba bliskih nasilniku pa su neki od naslova: „Ubojici prijeti 40 godina zatvora. Supruga: Mislim da je žrtvu upoznao nedavno“; „Poznanik riječkog ubojice: Vidio sam ga noć prije, vidjelo se da nije trijezan“, dok u desno orijentiranom mediju spomenuti događaj ne čini većinu članaka u tom razdoblju.

Grafikon 7. Usporedba broja članaka u kojima se čin nasilja opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika s brojem članaka u kojima se čin nasilja ne opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika po portalima

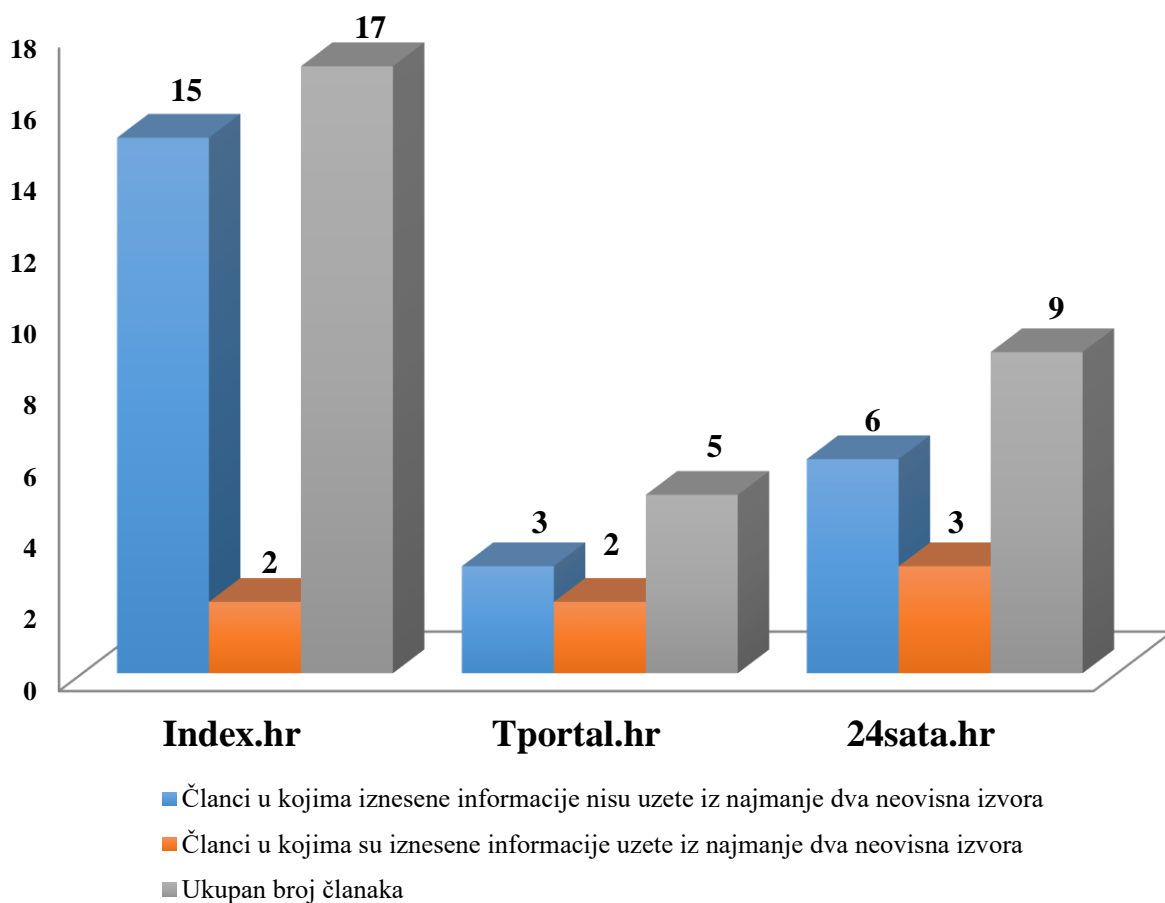


Izvor: izrada autora

Grafikon 7 prikazuje broj članaka u kojima se čin nasilja opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika u usporedbi s brojem članaka u kojima se čin nasilja ne opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika po portalima. Na lijevom portalu 4 članka koji čine 23.5% od ukupnog broja članaka opravdava čin nasilja vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika prikazanih u Grafikonu 7. U nekoliko članaka koji su izvještavali o ranije spomenutom femicidu u Rijeci predstavljaju se ubojičine mentalne bolesti, a neki od tih članaka su pod naslovom: „Otvoreno o ubojstvu u Rijeci: Groteskna situacija koja oslikava svu nemoć društva“ (index.hr, 7.2.2022,) i „Ubojici prijete 40 godina zatvora. Supruga: Mislim da je žrtvu upoznao nedavno.“ (index.hr, 8.2.2022,) Neutralno orijentirani portal nema nijedan članak u kojem bi se vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika opravdavalo nasilje što je vidljivo u Grafikonu 7. Desno orijentirani pak portal u dva članka opravdava postupke nasilnika vanjskim okolnostima ili osobinama te ti članci čine 22.2% ukupnih članaka, za samo jedan posto manje od lijevo orijentiranog portala što je vidljivo u Grafikonu 7. Jedan od ta dva članka je pod naslovom: „Žene su u ovom društvu više ugrožene samo zato jer su žene“ (24sata.hr, 7.2.2022,) , u kojem se također iznose mentalne bolesti koje je mogao imati ubojica koji je počinio zločin u Rijeci.

Grafikon 8. Usporedba broja članaka u kojima iznesene informacije nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora s člancima u kojima su iznesene informacije uzete iz najmanje dva neovisna izvora po portalima

Usporedba broja članaka u kojima iznesene informacije nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora s člancima u kojima su iznesene informacije uzete iz najmanje dva neovisna izvora po portalima

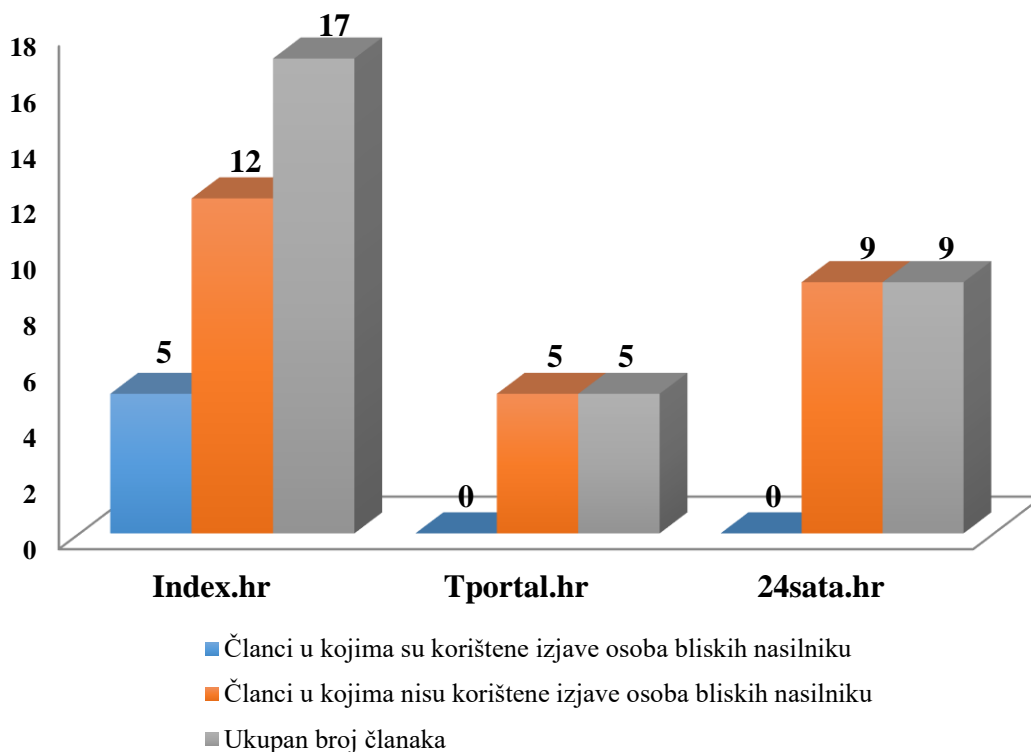


Izvor: izrada autora

Grafikon 8 prikazuje broj članaka u kojima iznesene informacije nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora s člancima u usporedbi s člancima u kojima su iznesene informacije uzete iz najmanje dva neovisna izvora po portalima. Na lijevo orijentiranom portalu 15 članaka od ukupnih 17 što čini 88.2% članaka imaju ili samo jedan, ili nijedan neovisan izvor što je prikazano u Grafikonu 8. Grafikon 8 također pokazuje kako na neutralno orijentiranom portalu 60% članaka nema dva neovisna izvora. Desni portal sadrži 6 članaka u kojima su izjave uzete od jednog, ili nijednog neovisnog izvora što čini 66.6% od ukupnog broja članaka prikazanih u Grafikonu 8. U većini članaka je jedini izvor informacija policija, ili neki neslužbeni izvor što se da zaključiti iz Grafikona 8. U članku pod naslovom: „Cijela Rijeka bruji o stravičnom ubojstvu: Ubojica je gol šetao gradom satima prije zločina?“ (24sata.hr, 7.2.2022.) izjave su uzete od svjedokinje koja se našla na mjestu zločina i od zamjenice županijskog državnog odvjetnika. U ovom članku lijevo orijentiranog portala također se koristi samo jedan neovisni izvor, u ovom slučaju policija: „Osumnjičeni ubojica iz Rijeke bio u Supertalentu, šetao gol nakon ubojstva“ (index.hr, 7.2.2022). Neutralno orijentirani portal ima isti primjer, samo prilikom izvještavanja o drugom slučaju, gdje je kao neovisan izvor korištena samo policija: „Obiteljsko nasilje u Veloj Luci: Ubijena je žena, a počinitelj uhićen.“ (Tportal.hr, 11.2.2022.)

Grafikon 9. Usporedba broja članaka u kojima su korištene izjave osoba bliskih nasilniku s člancima u kojima nisu korištene izjave osoba bliskih nasilniku po portalima

Usporedba broja članaka u kojima su korištene izjave osoba bliskih nasilniku s člancima u kojima nisu korištene izjave osoba bliskih nasilniku po portalima

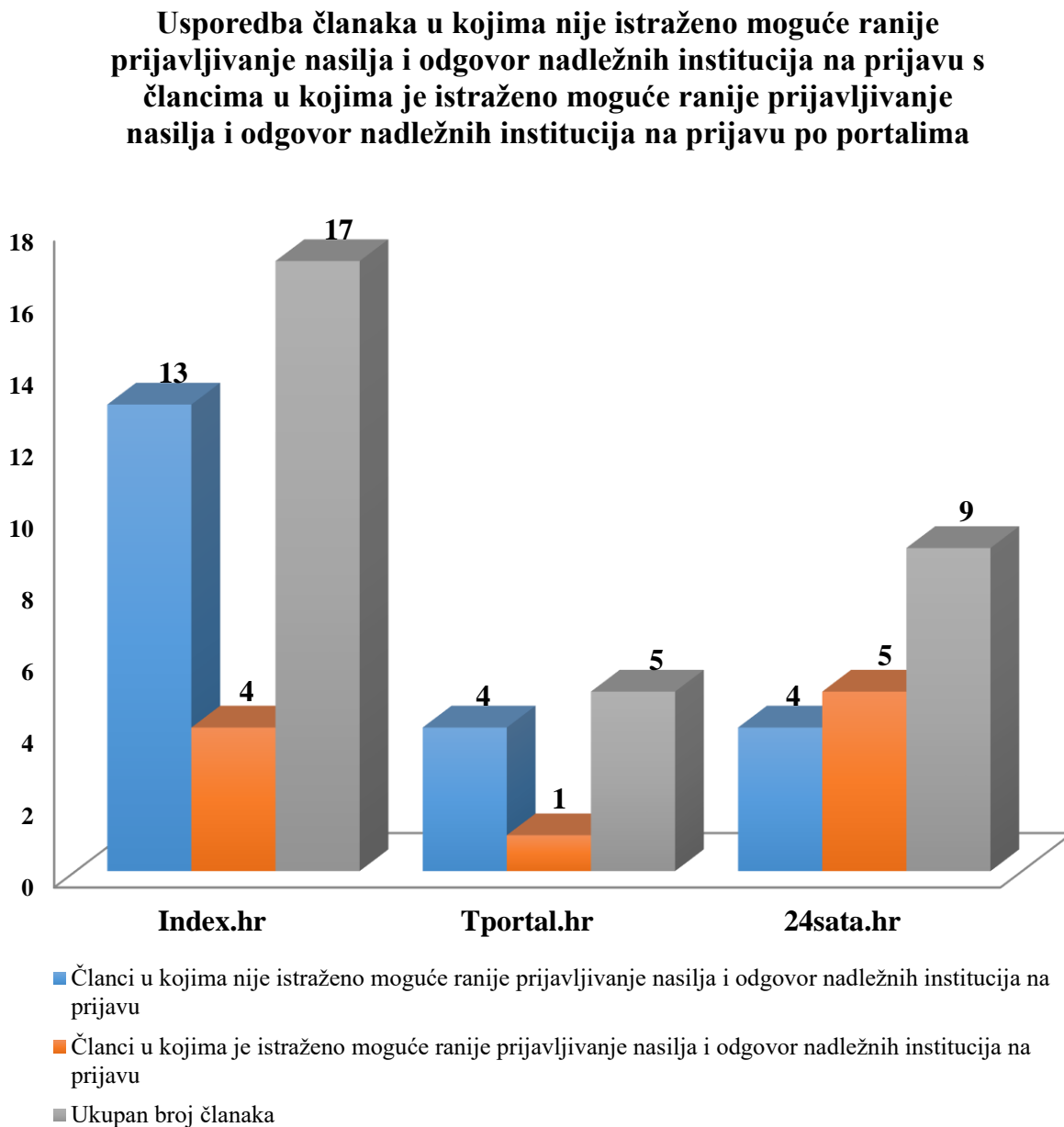


Izvor: izrada autora

Grafikon 9. prikazuje broj članaka u kojima su korištene izjave osoba bliskih nasilniku u usporedbi s člancima u kojima nisu korištene izjave osoba bliskih nasilniku po portalima. Na lijevo orijentiranom portalu vidljivo je korištenje izjava osoba bliskih nasilniku u pet članaka od ukupno njih 17, što čini 29.4% prikazano na Grafikonu 9. No, lijevo orijentirani portal je ujedno i jedini portal koji koristi izjave osoba bliskih nasilniku, obzirom da kod neutralnog i desnog portala nije zabilježena niti jedna takva izjava što je vidljivo na Grafikonu 9. Jedan od takvih članaka, u kojemu je odmah u naslovu naglašena osoba bliska nasilniku od koje je uzeta izjava je: „Ubojici prijeti 40 godina zatvora. Supruga: Mislim da je žrtvu upoznao nedavno (index.hr,

8.2.2022.).“ Važno je nadodati, kako u spomenutom članku, supruga ubojice navodi njegovu mentalnu bolest te traume iz djetinjstva kao mogući motiv njegova nasilnog čina.

Grafikon 10. Usporedba članaka u kojima nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu s člancima u kojima je istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu po portalima

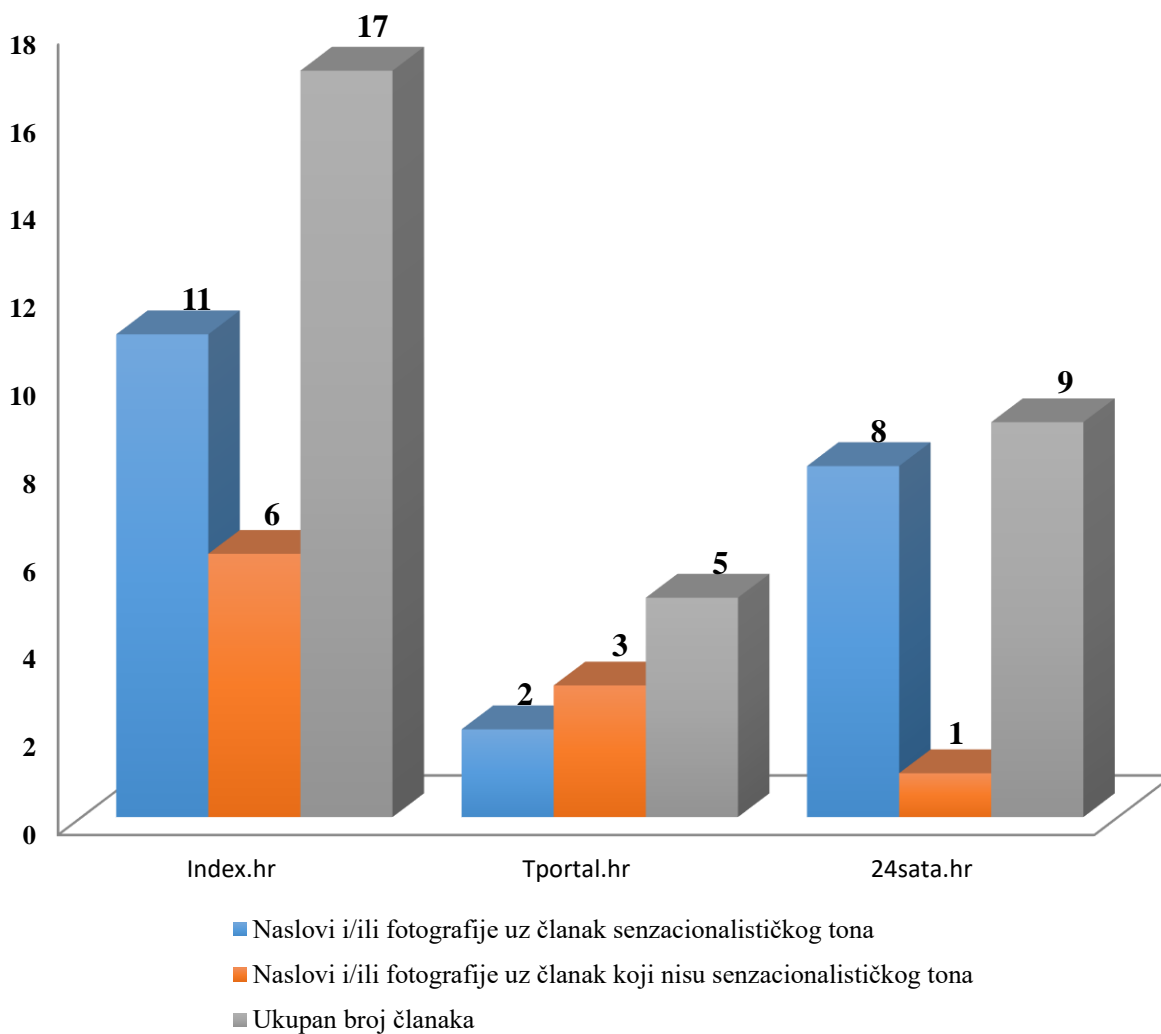


Izvor: izrada autora

Grafikon 10. prikazuje članke u kojima nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu u usporedbi s člancima u kojima je istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu po portalima. U većini članaka na lijevom i neutralno orijentiranom portalu koji izještavaju o nasilju nad ženama i femicidu nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija što je prikazano na Grafikonu 10. Broj članaka u kojima mogućnost prijavljivanja nije istražena na lijevo orijentiranom portalu je 13 od ukupno 17 članaka što je 76.5%, a na neutralno orijentiranom 4 od 5 članaka, što iznosi 80% prikazanih u Grafikonu 10. Desno orijentirani portal sadrži 4 od ukupnih 9 (44.4%) članaka u kojima nije istraženo ranije prijavljivanje nasilja prikazanih u Grafikonu 10. U svim člancima u kojima je istražena mogućnost ranije prijavljivanja, istražen je i odgovor nadređenih institucija na prijavu.

Grafikon 11. Usporedba članaka u kojima su naslovi i/ili fotografije uz članak senzacionalističkog tona s člancima u kojima naslovi i/ili fotografije uz članak nisusenacionalističkog tona po portalima

Usporedba članaka u kojima su naslovi i/ili fotografije uz članak senzacionalističkog tona s člancima u kojima naslovi i/ili fotografije uz članak nisu senzacionalističkog tona po portalima



Izvor: izrada autora

U grafikonu 11. prikazani su članci u kojima su naslovi i/ili fotografije uz članak senzacionalističkog tona usporedno s člancima u kojima naslovi i/ili fotografije uz članak nisu senzacionalističkog tona po portalima. Na lijevo i desno orijentiranom portalu većina naslova i/ili fotografija uz članke su senzacionalističkog tona što je vidljivo u Grafikonu 10. Na lijevo orijentiranom portalu je oprema članka u 11 od ukupno 17 članaka senzacionalističkog tona, što iznosi 64.7% prikazanih u Grafikonu 11. Oprema članaka desno orijentiranog portala senzacionalističkog je tona u 8 od 9 ukupnih članaka što je 88.8% prikazanih u Grafikonu 11. Naslovi i/ili fotografije na neutralno orijentiranom portalu većinom nisu senzacionalističkog tona, ali iznose 40% od ukupnog broja članaka prikazanih na Grafikonu 11. Primjeri senzacionalističkih naslova su: „Lice žene bilo skroz smrskano: Riječki ubojica navodno šetao gol, nastupao i na televiziji“ (24sata.hr, 6.2.2022.); „Brutalno ubojstvo snimila kamera. Othrvao se trojici i ženu na podu mlatio do smrti“ (index.hr, 7.2.2022.). Bitno je istaknuti kako je uz 100% članaka prisutna barem jedna fotografija. Svaki članak ima i naslov te većina članaka sadrži i podnaslove. Uz članke koji izvještavaju o femicidu u Rijeci (6.2.2022.) najčešće su povezane fotografije s mjesta zločina, ili fotografije samog ubojice na svim istraženim portalima te je tako vizualna oprema izravno povezana sa tekstom što je vidljivo na Slici 1., Slici 2., Slici 3. i Slici 4.

Slika 1. Mjesto zločina koji se dogodio 6.veljače 2022.



Izvor: preuzeto u cijelosti (24sata.hr)

Slika 2. Mjesto zločina koji se dogodio 6.2.2022.



Izvor: preuzeto u cijelosti (index.hr)

Slika 3. Fotografija ubojice koji je izvršio femicid 6.2.2022.godine



Izvor: preuzeto u cijelosti (index.hr)

Slika 4. Mjesto zločina koji se dogodio 6.2.2022.



Izvor: preuzeto u cijelosti (Tportal.hr)

6.3. Interpretacija rezultata istraživanja i rasprava

Interpretacijom rezultata provjerava se točnost ranije navedenih hipoteza.

H1 Članci o nasilju nad ženama i /li femicidu sadrže informacije kojima bi čin nasilja mogao biti opravdan vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika te umanjuju nasilje. U rezultatima istraživanja prikazanim u Grafikonu 7. vidljivo je kako se na svim portalima javlja nekoliko članaka u kojima se nasilje nad ženama opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika čime se potvrđuje navedena hipoteza. Većina članaka ipak ne sadrži takav sadržaj te se on javlja u manjem postotku na svakom od portala, bez obzira na orijentaciju što je vidljivo u Grafikonu 7. U člancima u kojima se opravdava nasilje, većinom se opravdava mentalnim bolestima čime se

nasilnike predstavlja kao mentalno oboljele osobe i utječe na stvaranje pogrešne slike o mentalno bolesnim osobama.

H2a U člancima su pretežno korištene izjave od osoba bliskih nasilniku. Istraživanje je pokazalo kako se u većini članaka prikazanih na Grafikonu 8. ne koriste izjave osoba bliskih nasilniku čime se ova hipoteza opovrgava. Na lijevo orijentiranom portalu primjer je članka u kojem se koristi izjava supruge na kojem se vidi zašto nije preporučljivo koristiti izjave osoba bliskih nasilniku. U istom se članku nasilnika opravdava mentalnom bolešću te traumama iz djetinjstva. Osobe bliske nasilniku imaju sliku o njemu na osnovu svojeg odnosa s njim, koji ne mora biti niti sličan odnosu kakvog je nasilnik imao sa žrtvom.

H2a U člancima su pretežno korištene izjave od osoba bliskih nasilniku. Istraživanje je pokazalo kako se u većini članaka prikazanih na Grafikonu 9. ne koriste izjave osoba bliskih nasilniku čime se ova hipoteza opovrgava. Na lijevo orijentiranom portalu primjer je članka u kojem se koristi izjava supruge na kojem se vidi zašto nije preporučljivo koristiti izjave osoba bliskih nasilniku. U istom se članku nasilnika opravdava mentalnom bolešću te traumama iz djetinjstva. Osobe bliske nasilniku imaju sliku o njemu na osnovu svojeg odnosa s njim, koji ne mora biti niti sličan odnosu kakvog je nasilnik imao sa žrtvom.

H3 U člancima nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu. U rezultatima istraživanja prikazanim u Grafikonu 10. vidljivo je kako u većini članaka nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija na prijavu te se time ova hipoteza pokazala točnom. Bitno je istražiti je li do nasilja došlo prvi put, jer ukoliko nije prvi put, postoji velika šansa da se moglo spriječiti, pogotovo kada je riječ o femicidu.

H4 Naslovi i fotografije uz članak pretežno su senzacionalistički intonirani, čak i slučajevima kada su tekstovi korektni. Rezultati istraživanja pokazali su kako su naslovi i fotografije uz članak većinom senzacionalistički intonirani što je prikazano u Grafikonu 11., Slici 1., Slici 2., Slici 3. i Slici 4. te potvrđuje navedenu hipotezu. Kada se radi o tematici nasilja nad ženama, treba imati u vidu da ne mora svaki članak biti popraćen fotografijom, već da se mogu koristiti i statistički

podaci o nasilju nad ženama. Također, potrebno je izbjegavati fotografije i naslove koji mogu traumatizirati osobe povezane sa slučajem ili osobe sa sličnim iskustvima.

Kada se usporede broj pregleda u razdoblju od 21.9.2021. do 21.9.2022. sa brojem objavljenih tekstova istraživanih portala, ističe se poveznica između navedenoga. Index.hr koji ima najveći doseg pregleda, također ima i najveći broj članaka, dok Tportal.hr ima najmanji broj pregleda i članaka. Ti podaci ukazuju na činjenicu da Hrvati najviše posjećuju i čitaju članke na lijevo orijentiranom portalu Index.hr, a najmanje na neutralno orijentiranom T-portal što je prikazano u Grafikonu 5. Kada je riječ o člancima u kojima se čin nasilja opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika mali je postotak članaka koji sadrže takvu vrstu sadržaja, ali se najviše ističe neutralno orijentirani portal nema niti jedan članak u kojem se postupci nasilnika opravdavaju. Opravdavanjem nasilnika umanjuje se samo nasilje te ugrožava dostojanstvo same žrtve, pogotovo kada je riječ o femicidu. U člancima na portalima svih orijentacija ne koristi se više neovisnih izvora. Korištenjem samo jednog izvora smanjuje se objektivnost članka te se također ne štiti dostojanstvo žrtve nasilja. Na lijevo orijentiranom portalu vidljivo je korištenje i izjava osoba bliskih nasilniku, što nije slučaj kod desno i neutralno orijentiranih portala, gdje nije pronađena nijedna takva izjava. U većini članaka svih portala nije istraženo moguće ranije prijavljivanje nasilja i odgovor nadležnih institucija. Desno orijentirani portal se istaknuo jer je od svih navedenih ipak imao najveći broj članaka u kojima je sadržana informacija o mogućnosti ranijeg prijavljivanja nasilja. Ta vrsta informacije je najbitnija kod femicida, jer bi odgovarajuć odgovor institucije na nečiju prijavu mogao spasiti nečiji život te naglašavanjem takve pogreške koju je institucija napravila, instituciju drži odgovornom i postoji manja šansa da će idući put zakazati. Oprema samog članka vrlo je bitan dio članka jer pomoću nje čitatelj najčešće odlučuje hoće li pročitati članak do kraja ili ne pa se tako portali odlučuju za što senzacionalistički intonirane naslove, fotografije, videe te ostale dijelove opreme članka, čak i kada je sam tekst članka korektan, što je potvrđeno i ovim istraživanjem. Kada je riječ o tematici nasilja nad ženama i femicidu, senzacionalizam nije dobrodošao jer se njime iskazuje nepoštovanje prema samoj žrtvi, skreće se pozornost sa ozbiljnosti zločina i tematike o kojoj se govori, a moguće je i nanošenje dodatne traume osobama povezanim sa slučajem ili osobama sa sličnim iskustvima. Upravo zbog svih ovih čimbenika, ali i kako bi se u društvu ozbiljnije shvatio ovaj problem te

usporedno s tim maksimalno smanjio, jako je bitno biti oprezan prilikom izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu.

7. Zaključak

Nasilje se objašnjava na mnogo različitih načina te sukladno tome postoje različita teorijska shvaćanja i definicije. Ono se pojavljuje kod mnogo inteligentnih vrsta i postoji svugdje gdje bića nastoje dominirati jedna nad drugima. Postoje mnoge definicije za nasilje, ali ono u čemu se svi teoretirači mogu složiti je da se nasilje pojavljuje kod velikog broja inteligentnih vrsta gdje jedinke imaju potrebu dominirati jedne nad drugima. Nasilje nad ženama kršenje je temeljnih ljudskih prava i jednim od najtežih oblika diskriminacije žena. Mnogo je čimbenika koji mogu uzrokovati nasilje nad ženama, a neki od najistaknutijih prema teoretičarima su tradicionalne rodne uloge, patrijarhat i maskulinitet. Femicid predstavlja najekstremniji oblik nasilja nad ženama i djevojčicama, a pojavljuje se u različitim dijelovima svijeta te je rijetko koje društvo u kojemu se ne pojavljuje. Na količinu nasilja nad ženama i femicida utječu i mediji. Provedeno istraživanje donosi nam pregled izvještavanja o nasilju nad ženama i femicidu na hrvatskim internetskim portalima te na koji način je pojedini portal pisao ovisno o svojoj političkoj pripadnosti. Način na koji se izvještava o nasilju nad ženama važan je jer utječe na mišljenje javnosti o važnosti ove tematike. Kada se ovoj temi prilikom izvještavanja neozbiljno pristupa, kršeći etiku novinarstva, javnost gubi dojam o ozbiljnosti ovog problema. Opravdanje nasilnika, korištenje neslužbenih izvora ili izvora bliskih nasilniku, neprovjeravanje ranijeg prijavljivanja nasilja te korištenje senzacionalistički obojena oprema članka glavni su čimbenici koji utječu na loše izvještavanje o nasilju nad ženama. Kod femicida je posebno bitno pridržavati se etičkog kodeksa i pravilnog izvještavanja, jer je to zadnji, najbrutalniji oblik nasilja nad ženama, koji se može spriječiti samo ako se cijelo društvo osvijesti o raširenosti i ozbiljnosti tog problema, u čemu mediji mogu pomoći ukoliko shvate svoju odgovornost. Tema nasilja nad ženama vrlo je osjetljiva, specifična i pogađa velik broj ljudi te joj se zato treba krajnje ozbiljno pristupati. Mediji imaju veliku odgovornost prilikom odlučivanja kakvu će sliku svijeta prikazati jer su ljudi svaki dan „bombardirani” informacijama i novostima te one na njih utječu, svjesno, ili podsvjesno.

8. Literatura

1. Anderson, M.L. i Collins, P.H. (2004) *Race, class, and gender: An anthology*. Belmont: Wadsworth/Thompson
2. Barak, G., Flavin, J.M. i Leighton, P.S. (2001) *Class, race, gender, and crime: Social realities of justice in America*. Los Angeles: Roxbury
3. Ben-David, S., Schneider, O. (2005) Rape Perceptions, Gender Role Attitudes, and Victim-Perpetrator Acquaintance. *Sex Roles* **53**, 385–399 . (URL: <https://doi.org/10.1007/s11199-005-6761-4>) (pristupljeno: 21.9.2022.)
4. Block, J.H. (1984) *Psychological development of female children and adolescents*. San Francisco: Jossey-Bass
5. Bookwala, J., Frieze, I. H., Smith, C. i Ryan, K. (1992) Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence and Victims*.
6. Brautović, M. (2011) *Online novinarstvo*. Zagreb. Školska knjiga
7. Christians, C. i Wilkins, L. (2009) *The handbook of mass media ethics*. New York: Routledge
8. Domingo, C. (1992). *What the white man won't tell us: Report from the Berkeley Clearinghouse on femicide*. New York: Twayne.
9. Duka, Z. (2009) *Kodeks časti hrvatskih novinara*. Opatija: Novinarsko vijeće časti HND-a
10. Dutton, M.A. (1992) *Empowering and healing the battered woman: A model of assessment and intervention*. New York: Springe
11. Esqueda, C.W. i Harrison, L.A. (2005) The influence of gender role stereotypes, the woman's race, and level of provocation and resistance on domestic violence culpability attributions.
12. Frankel, M.T. i Rollins, H.A. (1983) Does mother know best? Mothers and fathers interaction with preschool sons and daughters. *Developmental Psychology*
13. Gligorijević, J., Pavlović S. i Cvetičanin Knežević, H. (2021) *Smernice za medijsko izveštavanje o nasilju prema ženama*. Beograd: Program Ujedinjenih nacija za razvoj
14. Goldrick-Jones, A. (2002) *Men who believe in feminism*. Westport: Praeger
15. Greig, A. (2016) *Self-Learning Booklet: Understanding Masculinities and Violence Against Women and Girls*. La Esperilla: UN Women Training Centre

16. Haywood, C. i Mac an Ghail, M. (2003) Men and masculinities. Buckingham: Open University Press
17. Hilton, N.Z., Harris, G.T. i Rice, M.E. (2003). Adolescents' perceptions of the seriousness of sexual aggression: Influence of gender, traditional attitudes, and self-reported Bibliography
18. Jakovljević, M. (2014) Principi za primjenu osnovnih načela novinarskog kodeksa prilikom izvještavanja o prometnim nesrećama sa smrtnim posljedicama. In medias res: časopis filozofije medija, Vol.3, No.4, str. 556-568. URL: <https://hrcak.srce.hr/125132> [pristup: 21.9.2022.]
19. Johnson, A. (2000) Privilege, power, and difference. California: Mayfield Publishing Company
20. Johnson, A. (1997) The gender knot: Unraveling our patriarchal legacy. Philadelphia: Temple University Press
21. Kandel-Englander, E. (1992) Wife battering and violence outside the family. Journal of Interpersonal Violence, 7, 462-470.
22. Kaye, B.K. i Medoff, N.J. (2001) The world wide web: a mass communication perspective. Mountain View: Mayfield publishing company
23. Kilmartin, Christopher T. (2000) The masculine self. Boston: McGraw Hill
24. Kovačić, S., Musa, I. i Tomić, Z. (2019) Online mediji i novinarstvo na društvenim mrežama – istraživanje na primjeru društvene mreže facebook. (URL: [\(PDF\) ONLINE MEDIJI I NOVINARSTVO NA DRUŠTVENIM MREŽAMA – ISTRAŽIVANJE NA PRIMJERU DRUŠTVENE MREŽE FACEBOOK \(researchgate.net\)](#) (datum pristupa: 21.9.2022.)
25. Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B. i Lozano, R. (2002) World report on violence and health. Ženeva: Svjetska zdravstvena organizacija
26. Laurent C, Platzer, M. i Idomir, M, (2013) Femicide: A Global Issue that Demands Action. Vienna: Academic Council on the United Nations System (ACUNS)
27. LaViolette, A.D. i Barnett, O.W. (2000) It could happen to anyone: Why battered women stay. Thousand Oaks: Sage.
28. Lee, H. i Ahn, J. (2017) The Differences in Factors Influencing Portal News and News Site Application Usages on Smartphones: Focusing on Political Discussion Networks, News Media Use and News Genre Consumption. International Journal of Contents,

Vol.13, Br.1 (URL: <https://ijcon.accesson.kr/assets/pdf/2356/journal-13-1-1.pdf>) (pristup: 21.9.2022.)

29. Lips, H.M. (1995) Gender-role socialization: Lessons in femininity. Mountain View: Mayfield Publishing Company
30. Eisenstein, Z. (1980) Capitalist patriarchy and the case for socialist feminism. New York: Monthly Review Press
31. Mahić, M. (2021) Nasilje nad ženama u partnerskim odnosima: uzroci, učestalost, posljedice. Magistarski rad. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
32. Malović, S. (2003) Novine. Zagreb: Sveučilišna knjižara
33. Malović, S. (2005) Osnove novinarstva. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
34. Marciniak, L. M. (1998). Adolescent attitudes toward victim precipitation of rape.
35. Marcuello-Servós et al.(2016) Femicide: A social challenge.
36. Marriott, E. (2014) Behind the news: Violence against women. Sydney: Wayland
37. Martin, S.E. (1995) Sexual harassment: The link joining gender stratification, sexuality, and women's economic status. In J. Freeman (Ed.), Women: A feminist perspective, (5th ed., str. 22-46). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
38. McNeill, S. (1992) Woman killer as tragic hero. New York: Twayne
39. Merlo, A.V. i Pollock, J.M. (1995) Women, law, and social control. Boston: Allyn and Bacon
40. Messerschmidt, J. (1997) Crime as structured action: Gender, race, class, and crime in the making. London: Sage Publications
41. Messerschmidt, J. (1993) Masculinities and crime: Reconceptualization of theory. Lanham, MD: Rowman and Littlefield Publishers, Inc.

42. Muraskin, R. (2007) It's a crime: Women and Justice. New Jersey: Prentice Hall. National Organization for Research
43. Nirman, V. (2021) Role Of News Portals In Political Communication Through Instagram. Mohali: University Institute of Media Studies
44. Radford, J. i Russell, D. (1992) Femicide: The Politics of Woman Killings. New York: Twayne

45. Rajko, A. (2000) Zaštita izvora informacije: pravni aspekt. *Politička misao*, Vol 37., No.1, str. 214-228. URL: <https://hrcak.srce.hr/27495> [pristup: 21.9.2022.]
46. Ray, L. (2011) *Violence and Society*. London: Sage
47. Russell, D. i Harmes, R. (2001) *Femicide in Global Perspective*. New York i London: Teachers College Press.
48. Schwartz, M.D. i DeKeseredy, W.S. (1997) *Sexual assault on the college campus: The role of male peer support*. Thousand Oaks: Sage Publications
49. Sheldon, Randall G. (2001) *Controlling the dangerous classes: A critical introduction to the history of criminal justice*. Boston: Allyn and Bacon
50. Stark, E. i Flitcraft, A. (1996) *Women at risk: Domestic violence and women's health*. Thousand Oaks: Sage.
51. Taylor, R. (2009). *Slain and Slandered: A Content Analysis of the Portrayal of Femicide in Crime News*. *Homicide Studies*, 13(1), str. 21–49.
52. Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D. i Pološki Vokić, N. (2010) *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje*. Zagreb: M.E.P. d.o.o.
53. True, J. (2021) *Violence against women: what everyone needs to know*. UK: Oxford University Press
54. Vozab, D. (2017), *Pristrani i neprijateljski mediji te polarizacija u novom medijskom okolišu*
55. Walker, W. D., Rowe, R. C. i Quinsey, V. L. (1993) *Authoritarianism and sexual aggression*. *Journal of Personality and Social Psychology*
56. Weil, S (2016) *Making femicide visible*. Jeruzalem: Research Institute for Innovation and Education
57. Willis, C. E., Hallinan, M. N. i Melby, J. (1996) *Effects of sex role stereotyping among European American students on domestic violence culpability attributions*.
58. World Health Organization (2012) *Understanding and addressing violence against women*. (URL: www.who.int/reproductivehealth/topics/violence/vaw_series/en/) (pristupljeno: 15.9.2022.)

59. York, M. (2011) Gender Attitudes and Violence Against Women. El Paso: LFB Scholarly Publishing
Zakon o elektroničkim medijima. (NN 59/04, 84/11, 81/13)
<https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima> (pristup: 22.9.2022.)
60. Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (NN 3/2018) (pristup: 21.9.2022.)

Internetski izvori

1. <https://www.semrush.com/analytics/overview/?q=https%3A%2F%2Fwww.index.hr%2F%3Far%3D1&searchType=domain> pristupljeno 21.9.2022. (pristupljeno 21.9.2022.)
2. <https://www.tportal.hr/> (pristupljeno 21.9.2022.)
3. <https://www.24sata.hr/> (pristupljeno 21.9.2022.)
4. <https://www.index.hr/> (pristupljeno 21.9.2022.)
5. Jain, A (2017) An importance of an Online News Portal. (URL: <http://enewsportals.com/?p=178>) (datum pristupa: 21.9.2022.)

9. Prilozi

1. Grafikon 1: Percepcija političke orijentacije i vjerodostojnosti hrvatskih medija (Vozab, 2017:7)
2. Grafikon 2. Organski doseg portala Index.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine (izvor: <https://www.semrush.com/analytics/overview/?q=https%3A%2F%2Fwww.index.hr%2F%3Far%3D1&searchType=domain> pristupljeno 21.9.2022.)
3. Grafikon 3. Organski doseg portala Tportal.hr u u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine (izvor: <https://www.semrush.com/analytics/overview/?q=https%3A%2F%2Fwww.tportal.hr%2F&searchType=domain&db=hr>) pristupljeno: 21.9.2022.)
4. Grafikon 4. Organski doseg portala 24sata.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine (izvor: <https://www.semrush.com/analytics/overview/?q=https%3A%2F%2Fwww.24sata.hr%2F&searchType=domain>) pristupljeno: 21.9.2022.)
5. Grafikon 5. Usporedba organskog dosega portala Index.hr, Tportal.hr i 24sata.hr u razdoblju od 21.9.2021. godine do 21.9.2022. godine Izvor: izrada autora
6. Grafikon 6. Usporedba broja članaka na temu nasilja nad ženama na portalima Index.hr, Tportal.hr i 24sata.hr u razdoblju od 15.1.2022. do 15.2.2022. godine Izvor: izrada autora
7. Grafikon 7. Usporedba broja članaka u kojima se čin nasilja opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika s brojem članaka u kojima se čin nasilja ne opravdava vanjskim okolnostima ili osobinama nasilnika po portalima Izvor: izrada autora
8. Grafikon 8. Usporedba broja članaka u kojima iznesene informacije nisu uzete iz najmanje dva neovisna izvora s člancima u kojima su iznesene informacije uzete iz najmanje dva neovisna izvora po portalima Izvor: izrada autora

9. Grafikon 9. Usporedba broja članaka u kojima su korištene izjave osoba bliskih nasilniku s člancima u kojima nisu korištene izjave osoba bliskih nasilniku po portalima

Izvor: izrada autora

10. Grafikon 10. Usporedba članaka u kojima su naslovi i/ili fotografije uz članak senzacionalističkog tona s člancima u kojima naslovi i/ili fotografije uz članak nisu senzacionalističkog tona po portalima

Izvor: izrada autora

Popis slika

1. Slika 1. Mjesto zločina koji se dogodio 6.2.2022. (izvor: 24sata.hr)
2. Slika 2. Mjesto zločina koji se dogodio 6.2.2022. (izvor: index.hr)
3. Slika 3. Fotografija ubojice koji je izvršio femicid 6.2.2022.godine (izvor: index.hr)
4. Slika 4. Mjesto zločina koji se dogodio 6.2.2022. (izvor: Tportal.hr)